БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | № 173 (16.559). | 25 июль 1976 йил, якшанба | Баҳоси 2 тийин.

БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ ШАХДАМ ОДИМИ

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВЛАТ ПЛАНИНИНГ 1976 ЙИЛ БИРИНЧИ ЯРМИДА БАЖАРИЛИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

СССР МАРКАЗИЙ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИНИНГ АХБОРОТИ

Совет Иттифоқининг меҳнаткашлари КПСС XXV съезди қарорларини амалга ошира бориб, ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш учун, 1976 йилги халқ хўжалик планини муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақани авж олдириб юбордилар. Йилнинг биринчи ярмида мамлакат экономикасини янада ўстириш таъминланди, халқнинг моддий ва маданий турмуш даражасини ошириш давом эттирилди.

I. САНОАТ

Маҳсулотни реализация қилиш ҳажми, меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулотнинг энг муҳим турларидан кўпчилигини ишлаб чиқариш ярим йиллик плани ошириб бажарилди. Планда кўзда тутилганидан 4 миллиард сўмлик кўп маҳсулот реализация қилинди.

Саноат ишлаб чиқаришининг ўсиши ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан йиллик пландаги 4.3 процент ўрнига 5 процентни ташкил этди.

Ишлаб чиқариш воситаларини («А» группасидаги маҳсулот) ишлаб чиқариш 6 процент кўпайди. Техника тараққиётини энг кўп даражада таъминловчи тармоқлар илдам суръатлар билан ривожланди. Машинасозлик ва металл ишлаш маҳсулоти 10 процент, электр энергетика, химия ва нефть химияси саноатининг маҳсулоти 7 процент ошди.

Истеъмол буюмлари («Б» группасидаги маҳсулот) ишлаб чиқариш 3 процентдан зиёд кўпайди.

Меҳнат унумдорлиги 3.5 процент ошди: ишлаб чиқариш ҳажмини ўстиришнинг қарийб тўртдан уч қисмига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришилди. **Фойда олиш** ва саноат маҳсулотининг **таннархини** пасайтириш планлари бажарилди.

Маҳсулотни реализация қилиш биринчи ярим йил планини ҳамма умумиттифоқ ва иттифоқ-республика саноат министрликлари ҳамда барча иттифоқдош республикалар ошириб бажардилар.

Айрим министрликлар ва иттифоқдош республикалар маҳсулотни реализация қилиш планини қандай бажарганликлари, ишлаб чиқаришни ва меҳнат унумдорлигини қандай суръатлар билан ўстирганликларини қуйидаги маълумотлардан билиш мумкин:

Умумиттифоқ ва иттифоқ-республика министрликлари ҳамда идоралари	Маҳсулотни реализация қилиш ярим йиллик планининг бажарилиш проценти	1976 йилнинг 1 ярмида 1975 йилнинг 1 ярим йилидагига нисбатан процент ҳисобида: ишлаб чиқариш ҳажми	меҳнат унумдорлиги
Энергетика ва электрлаштириш	100,9	108	106
Нефть саноати	100,9	106	106
Нефтни қайта ишлаш ва нефть химия саноати	100,6	104	103
Газ саноати	105	119	113
Кўмир саноати	102	103	102
Қора металлургия	100,9	106	105
Рангли металлургия	100,7	103	103
Химия саноати	100,4	108	106
Оғир ва транспорт машинасозлиги	100,7	105	105
Энергетика машинасозлиги	100,7	109	106
Электротехника саноати	102	108	106
Химия ва нефть машинасозлиги	102	108	107
Станоксозлик ва асбобсозлик саноати	101	110	107
Приборсозлик, автоматлаштириш воситалари ва бошқариш системалари	102	112	109
Автомобиль саноати	104	107	106
Трактор ва қишлоқ хўжалиги машинасозлиги	102	107	106
Чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш учун машинасозлик	102	110	107
Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги	101	107	106
Енгил ва озиқ-овқат саноати учун машинасозлик ва рўзғор асбоблари	100,1	108	106
Ўрмон ва ёғочсозлик саноати	101	102	103
Целлюлоза-қоғоз саноати	102	106	105
Бинокорлик материаллари саноати	100,9	105	104
Енгил саноат	102	104	104
Озиқ-овқат саноати	102	101	101
Гўшт ва сут саноати	102	91	92
Балиқ хўжалиги	104	103	102
Тайёрлаш	105	107	104
Медицина саноати	102	112	109
Микробиология саноати бош бошқармаси	103	120	108

Қуйида иттифоқдош республикаларга доир маълумотлар келтирилади (иттифоқ қарамоғидаги саноат ҳам шунга қўшилган).

	Маҳсулотни реализация қилиш ярим йиллик планининг бажарилиш проценти	1976 йилнинг 1 ярмида 1975 йилнинг 1-ярим йилидагига нисбатан процент ҳисобида: ишлаб чиқариш ҳажми	меҳнат унумдорлиги
РСФСР	101,4	104,7	103,7
Украина ССР	101,8	104,2	102,4
Белоруссия ССР	102,3	108,0	105,3
Ўзбекистон ССР	104,1	104,8	102,6
Қозоғистон ССР	100,8	103,0	101,2
Грузия ССР	102,5	106,4	105,2
Озарбайжон ССР	102,1	107,4	104,3
Литва ССР	102,3	106,4	105,1
Молдавия ССР	101,9	104,1	101,2
Латвия ССР	102,1	105,5	105,4
Қирғизистон ССР	102,2	105,9	104,0
Тожикистон ССР	102,9	102,6	99,7
Арманистон ССР	102,8	108,5	104,9
Туркманистон ССР	102,9	102,0	100,1
Эстония ССР	102,5	105,8	105,3

Маҳсулотнинг энг муҳим турларини ишлаб чиқариш қуйидагича бўлди:

	1976 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқарилди	1976 йилнинг 1 ярмида 1975 йилнинг 1-ярим йиллидагига нисбатан процент ҳисобида
Электр энергия — миллиард киловатт-соат	553	108
Нефть (газ конденсати билан бирга) — миллион тонна	255	106
Газ — миллиард куб метр	158	112
Кўмир — миллион тонна	356	102
Чўян — миллион тонна	52,7	103
Пўлат — миллион тонна	72,7	104
Қора металлар прокати — миллион тонна	59,8	105
шу жумладан тайёр прокат	51,1	105
Пўлат қувурлар — миллион тонна	8,4	108
Темир руда — миллион тонна	117	102
Минерал ўғитлар (шартли бирликларда) — миллион тонна	45,6	105
Ўсимликларни химоя қилишнинг химиявий воситалари (шартли бирликларда) — минг тонна	238	107
Кальцийланган сода (100 процент) — миллион тонна	2,4	103
Каустик сода (100 процент) — миллион тонна	1,3	112
Олтингугурт кислотаси — миллион тонна	9,5	105
Синтетик смола ва пластмассалар — миллион тонна	1,5	107
Химиявий толалар ва иплар — минг тонна	502	108
Автопокришкалар — миллион дона	27,1	106
Синтетик ювиш воситалари — минг тонна	410	111
Турбиналар — миллион киловатт	8,9	99
Турбиналар учун генераторлар — миллион киловатт	8,1	106
Ўзгарувчан ток электр двигателлари — миллион киловатт	23.8	105
Металл қирқиш станоклари:		
минг дона	111	100
миллион сўмлик	718	110
Жами металл қирқиш станокларидан — сонли программа усулида бошқариладиган станоклар — минг дона	3.0	118
Темирчилик-пресслаш машиналари:		
минг дона	25,2	102
миллион сўмлик	198	110
Автоматлаштириш приборлари, воситалари ва уларнинг запас қисмлари — миллиард сўмлик	1,8	112
Ҳисоблаш техникаси воситалари ва уларнинг запас қисмлари — миллиард сўмлик	1,0	122
Металлургия асбоб-ускуналари — минг тонна	185	107
Кўмир тозалаш комбайнлари — дона	607	110
Проходка комбайнлари — дона	282	119
Нефть аппаратлари (ҳаво билан совитиш аппаратларидан ташқари) — минг тонна	80,0	116
Химия асбоб-ускуналари ва уларнинг запас қисмлари — миллион сўмлик	307	108

(Давоми 2-бетда)

Озарбайжон ўзаро текшириш бригадаси аъзолари Самарқанд области районларида бўлиб, мўл ҳосилга пухта замин яратилаётганидан чексиз хурсанд бўляптилар. Мусобақадош дўстларимиз айни пайтда ғўза парваришидаги камчиликларни ҳам таъкидлаяптилар. Суратда: озарбайжонлик дўстларимиз Пастдарғом районидаги «Коммунизм» колхози далаларида.

Р. Ғафуров фотоси. (ЎзТАГ).

ДЎСТЛАР МАСЛАҲАТИ — ИШИМИЗГА МАДАД

ҚИММАТЛИ ВА ИБРАТЛИ

БУХОРО, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Қардош Туркманистон пахтакорлари бир неча кундан буён мусобақадош Бухоро область районларида, хўжаликларида бўлиб деҳқончилик ҳамда чорвачилик соҳасида ўнинчи беш йилликда амалга оширилаётган ишларни кўздан кечирдилар. Яқинда улар Свердлов райони колхоз ва совхозларида бўлишди. Биз ўзаро текшириш бригадасининг аъзоси Шарап район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Й. Болтабоев билан суҳбатлашганимизда областимиз ишлари ҳақидаги ўз таассуротларини сўзлаб берди: — Бригадамиз аъзолари, — деди у, — съезд йилларида гектаридан 40 центнердан хирмон кўтариш учун курашаётган «Ленинград» совхози далаларида мўл ҳосил етишаётганининг гувоҳи бўлдилар. Ленин орденли Б. Норов, Т. Тоҳиров ўртоқлар бошлиқ 50 центнерчи бригадаларда ғўзалар 3 марта суғорилиб, 5 марта комплекс ишлов берилган. Чеканка ўз вақтида ўтказиляпти. Ҳар бир туп ғўзада ғуж-ғуж ҳосил нишоналари бор. Зиммага олинган социалистик мажбуриятга яраша баракали ҳосил тўпланяпти.

Шунингдек районнинг Ленин номли, Свердлов номли, Охунбобоев номли, Ҳамза номли колхозларида ҳам ғўза парвариши агротехника муддатида сифатли ўтказилмоқда. Ғўзалар серавж ўсаяпти. Ҳосил чишоналари кун сайин кўпайиб бормоқда. Аммо, «Коммунизм», «Ўзбекистон», Навоий номли хўжаликларда ўт босган, чанқаган, культивацияси сифатсиз ўтказилган ғўза майдонлари кўп учрайди. Чеканка асоссиз равишда кечиктириб юборилЯпти, натижада ғўзалар ғовлаб кам ҳосил тугяпти. Агар аҳвол шу тариқа давом этаверса бу хўжаликлар йиғим-терим мавсумига бориб панд еб қолишлари мумкин.

Туркманистон ССР Чоржўй область ўзаро текшириш бригадаси аъзолари Қоракўл районининг Киров номли, Карл Маркс номли, «Искра» колхозларида, Қизилтепа районининг «Бўстон» совхозида, «Ёш ленинчи», «Ўзбекистон» колхозларида, шунингдек Навоий, Бухоро, Когон, Шофиркон районларининг талай хўжаликларида ҳам ғўза парваришида агротехника қоидаларига тўла риоя қилинмаётганини аниқлади. Мусобақадош пахтакорлар эришилаётган муваффақиятларни тилга олиш билан бирга ғўза парваришида йўл қўйилаётган мавжуд камчиликларнинг дарҳол олдини олишга тааллуқли қимматли маслаҳатлар беришди.

Ҳ. ҚОДИРОВ.

ТАЛАБЧАНЛИК РУҲИДА

Қардош Озарбайжон пахтакорларининг ўзаро текшириш бригадаси аъзоларидан бир группаси уч кун давомида Тошкент областининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ўнинчи беш йилликнинг биринчи йили учун олинган юксак социалистик мажбуриятларни бажариш йўлида пахта далаларида, чорвачилик фермаларида, боғ ва токзорларда, полизларда олиб бораётган ишлар билан яқиндан танишдилар. Улар 21 ва 22 июль кунлари Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел», «Ленинский путь» ва Свердлов номли, Урта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли, «Северний маяк», Ленин номли, Куйбишев номли, Оққўрғон районидаги «Ленинобод», «Партия XXII съезди», «Озод» колхозлари ва шу райондаги «Оққўрғон» совхози пахта далаларида бўлдилар.

— Бизда, — деди Варда районидаги Калинин номли колхознинг бош агрономи Ҳамид Қулиев, — деҳқончилик маданиятининг юксаклиги, пахтакорлар ерга меҳр қўйганликлари жуда катта таассурот қолдирди. Тошкент областининг биз бўлган барча колхоз ва совхозларида деҳқончилик маданияти юқори босқичга кўтарилган.

Озарбайжонлик меҳмонлар Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел», «Ленинский путь», Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли, Свердлов номли, Оққўрғон районидаги «Ленинобод» колхозларида пахта етиштириш технологиясининг ўзига хос усуллари билан жуда қизиқиб танишдилар. Ана шу хўжаликларнинг аъзолари ҳар гектар ердан 40-50 центнердан ҳосил олиш учун курашмоқдалар. Мусобақадошлар ғўзани культивация қилиш ва суғоришнинг сифатига юксак баҳо беришди. Экинга «шарбат» оқизиш усули маъқул келди. Айниқса Ўрта Чирчиқ районидаги Ленин номли ва Свердлов номли колхозларда ғўзани озиқлантиришнинг бу усулидан усталик билан фойдаланилмоқда. Меҳмонлар Ўрта Чирчиқ районида ғўза парваришида энг яхши натижага эришган колхоз ва бригадаларнинг далаларига Сифат белгиси беришдан иборат янгилик билан танишиб жуда хурсанд бўлишди. Улар шу районда бўлишган куни Энгельс номли колхоз ва унинг Кан О Нам бошлиқ, Свердлов номли колхознинг Ғ. Иброҳимов бошлиқ бригадаси далаларига Сифат белгиси берилди. Даласига Сифат белгиси берилган бригадаларнинг коллективларига 200 сўмдан пул мукофоти ҳам топширилди.

— Биз, — дейишди мусобақадошлар, — Тошкент области колхоз ва совхозларининг далаларида чигит катта майдонларга тиғиз жойлаштириш усули билан экилиб, ҳар гектар ерда 130-160 минг туп кўчат ҳосил қилинганлигини биринчи марта кўраётирмиз ва пахтанинг ҳосилдорлигини оширишда жуда катта роль ўйновчи бу прогрессив усул кенг қўлланилганлигидан мамнун бўлдик. Шу нарса характерлики, ҳамма жойда ғўза 5-6 марта культивация қилинган, 2-3 марта суғорилган ва озиқлантириш тугалланган. Ҳар туп ғўзада 6-8 тадан тўла шаклланган кўсак бор. Буларнинг ҳаммаси пахтакорлар амалга оширган агротехника тадбирлари яхши самара берганлигининг далилидир.

Улар текшириш ўтказган ҳар уч район колхоз ва совхозларида ғўзанинг ҳолатига яхши баҳо бериш билан бирга, бир қатор танқидий мулоҳазалар ҳам айтишди, дўстона маслаҳатлар беришди. Жумладан, Юқори Чирчиқ ва Ўрта Чирчиқ районларидаги айрим колхозларда ғўзани чеканка қилиш суръати талабга жавоб бермаслигини кўрсатишди. Суғоришнинг сифати ҳамма ерда ҳам бирдек яхши деб бўлмайди. Айрим пайкалларнинг бир қисмидаги экинни сув босишига, баландроқ жойлардаги ғўзалар сувга қонмай қолишига йўл қўйилган. Оққўрғон районидаги «Партия XXII съезди» колхозида айрим карталарнинг четида ғўза туплари сийрак бўлиб қолган. Шу райондаги «Озод» колхозида эса ғўза тупларидаги ҳосил элементларининг сони бир хил эмас. Бу ғўза парвариши ҳамма ерда ҳам бир ҳилда юқори сифат билан ўтказилмаганлигининг натижасидир.

Мусобақадошлар текшириш ўтказилган районларда, айниқса Ўрта Чирчиқ райони хўжаликларида дала меҳнаткашлари ўртасида оммавий-сиёсий ишлар намунали йўлга қўйилганлиги, уларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш ҳақида кун сайин ғамхўрлик қилинаётганлиги, дала шийпонлари кўнгилдагидек безатилганлигидан жуда хурсанд бўлишди.

Тошкентликлар ўз мусобақадошларининг қимматли маслаҳатларига, билдирган танқидий фикрларга эътибор билан қулоқ солдилар ва улар айтган фикрларни яқин кунлар ичида тўла амалга ошириш ҳақида ваъда беришди.

Ҳ. АБДУСАМАТОВ,
М. ПРУГЕР,
«Совет Ўзбекистони» ва «Правда Востока» газеталарининг махсус мухбирлари.

ҲАМКОРЛИКДА ҲИКМАТ КЎП

ТЕРМИЗ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Қардош Тожикистон пахтакорлари вакиллари бир неча кундан бери Сурхондарё областининг колхоз ва совхозларида бўлиб, зиммага олинган юксак мажбуриятлар ва социалистик мусобақа шартларининг қандай бажарилаётганини кўздан кечиряптилар. Улар дастлаб Тожикистоннинг Регар райони билан чегарадош бўлган Сариосиё райони хўжаликларида бўлдилар. Свердлов номли колхознинг Тилла Бердиев бошлиқ бригадаси 96 гектар майдондан зиммага олинган 24 центнер эмас, балки бемалол 50 центнердан ошириб ҳосил олиш мумкинлигидан меҳмонлар беҳад мамнун бўлдилар. Улар бу йил она-Ватан омборига 16 минг тонна «оқ олтин» тўкиш, 3600 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 43,5 центнердан ҳосил етиштириш учун курашаётган «Коммунизм» колхози меҳнатчиларининг иши билан завқланиб танишдилар. Ҳар бир туп ғўзада ўрта ҳисобда 10-12 тадан тўқ кўсак бор.

Бироқ меҳмонлар шу билан бир қаторда, Термиз районидаги Карл Маркс номли, Ленин номли, «Коммунизм», «Ленинизм» ва бошқа колхозларда ҳашарот тушган, чўллаган ва қўллаган, чеканкаси кечиктирилаётган ўнлаб гектар майдондаги ўсимликни кўриб, ачиндилар. Қолоқ участкаларни қандай қилиб илғорлар даражасига етказиб олиш, сувдан рационал фойдаланишда ўзлари қўллаётган янги тажрибалар ҳақида гапириб бердилар.

Мусобақадош пахтакорлар областдаги йирик пахтакор районлардан бири Денов райони колхоз ва совхозларини кўздан кечирарканлар, бу ерда ҳам мажбуриятни қоплайдиган ҳосил етиштирилаётганини таъкидладилар. Улар «Москва» колхозидаги И. Хўжаев, Х. Шералиев, Б. Бўтаев, «Партия XXV съезди» колхозининг О. Холиқова, Куйбишев номли колхознинг Х. Мингliқулов ўртоқлар бошлиқ 50 центнерчи бригадалари коллективи меҳнатидан хурсанд бўлдилар.

Мусобақадошлар «Октябрь 50 йиллиги» колхозида ғўза қатор ораларига ишлов бериш сифатсизлиги, ўсимликлар ривожи хилма-хиллигини танқид қилдилар.

Ҳамкорликда ҳикмат кўп. Мусобақадошлар бу йилги шароитда мўл ҳосил етиштириш учун амалга оширилиши лозим бўлган маслаҳатлар бердилар. Аниқланган камчиликлар ва хатоларни тугатиш чораларини кўрсатдилар.

А. ХАЛИЛОВ.

Э. ГЕРЕК СОВЕТ ИТТИФОҚИГА КЕЛДИ

КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Э. Герек дам олиш учун 24 июлда Совет Иттифоқига келди.

Муддатидан илгари

Қорақалпоғистон АССР саноат корхоналарининг умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилган коллективлари маҳсулотни реализация қилиш юзасидан етти ойлик топшириқни муддатидан илгари, 24 июлда бажардилар. Июль ойининг охиригача қўшимча равишда салкам ўн миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинади.

* * *

Тошкент области саноат корхоналарининг коллективлари ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини ошириш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, маҳсулотни реализация қилиш ҳажми ва энг муҳим буюмларнинг кўпгина турларини ишлаб чиқариш юзасидан етти ойлик планини муддатидан олдин, 23 июлда бажардилар.

Корхоналарнинг коллективлари етти ойлик пландан ташқари анча миқдорда маҳсулот, шу жумладан пўлат, прокат, химиявий асбоб-ускуналар, қишлоқ хўжалик машиналари ва уларнинг запас қисмларини, минерал ўғитлар, тикилган буюмларни ишлаб чиқариб, реализация қилади.

* * *

Тошкент шаҳар саноат корхоналарининг коллективлари саноат маҳсулотини реализация қилиш ва маҳсулотнинг энг муҳим турларини ишлаб чиқариш юзасидан етти ойлик давлат планини 24 июлда бажардилар.

«Ташсельмаш», «Компрессор», «Инструментал» заводлари, граждан авиациясининг 243-заводи, «Қизил тонг», «Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги», «Малика», «Ташкентхлеб» бирлашмаларининг, Абразив буюмлар, шоли ва сут комбинатларининг, биринчи пойафзал фабрикасининг ва бошқа корхоналарнинг коллективлари эришилган муваффақиятларга салмоқли ҳисса қўшдилар.

* * *

Самарқанд области саноатининг ходимлари ўнинчи беш йилликнинг биринчи йили планини муддатидан аввал бажариш учун мусобақалашиб, маҳсулотни реализация қилиш етти ойлик планини муддатидан олдин, 23 июлда бажардилар.

* * *

Республика Енгил саноат министрлиги саноат корхоналарининг коллективлари 1976 йил етти ойлик планини 23 июлда бажардилар.

(ЎзТАГ).

„МОЛНИЯ-1“ ТАСС АХБОРОТИ

1976 йил 23 июль куни Совет Иттифоқида навбатдаги алоқа йўлдоши — «Молния-1» учирилди. «Молния-1» алоқа йўлдоши олис телефон-телеграф алоқаси системасини ишлатишни таъминлаш, шунингдек СССР Марказий телевидениеси программаларини Узоқ Шимол, Сибирь, Узоқ Шарқ ва Ўрта Осиё районларида жойлашган «Орбита» тармоғи пунктларига узатиш учун мўлжалланган.

Йўлдош тик эллипссимон орбитага чиқарилди. Унинг апогейи Шимолий ярим шарда 39059 километрга ва перигейи Жанубий ярим шарда 499 километрга тенг. Йўлдошнинг айланиш даври 11 соату 41 минут, орбитанинг оғиши — 62,9 градус.

Йўлдош ичига телевидение программаларини узатиш ва кўп каналли олис радио алоқани таъминлаш учун мўлжалланган аппаратлардан ташқари команда-ўлчов комплексининг аппаратлари, шунингдек йўлдошни мўлжал олдирадиган, орбитани тўғрилайдиган ва энергия билан таъминлайдиган системалар ҳам ўрнатилган.

Олинган маълумотларга қараганда йўлдош ичига ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди. «Молния-1» йўлдоши орқали ўтказиладиган алоқа сеанслари белгиланган программага мувофиқ олиб борилади.

БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ ШАХДАМ ОДИМИ

(Боши 1-бетда).

Енгил саноат учун технология асбоб-ускуналари ва уларнинг запас қисмлари — миллион сўмлик	308	105
Озиқ-овқат, гўшт-сут ва балиқ саноати учун технология асбоб-ускуналари ҳамда уларнинг запас қисмлари — миллион сўмлик	237	109
Магистрал тепловозлар — минг от кучи ҳисобида	2021	101
Магистрал электровозлар — минг от кучи ҳисобида	1576	108
Магистрал юк вагонлари — минг дона	35,0	100,9
Автомобиллар — минг дона	1004	103
шу жумладан:		
юк автомобиллари	355	103
енгил автомобиллар	615	103
Тракторлар.		
минг дона	280	102
миллион от кучи ҳисобида	21,9	107
Қишлоқ хўжалик машиналари — миллион сўмлик	1895	105
шу жумладан чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш машиналари	789	104
Комбайнлар — минг дона:		
дон комбайнлари	50,1	105
маккажўхори йиғиштириб олувчи комбайнлар	5,7	110
картошка йиғиштириб олувчи комбайнлар	4,9	101
лавлаги йиғиштириб олувчи комбайнлар	7,4	84
Пахта териш машиналари (физик бирликларда) — минг дона	4,2	107
Пресс-подборщиклар — минг дона	15,0	109
Экскаваторлар — минг дона	20,4	106
Бульдозерлар — минг дона	23,9	97
Иморатбоп ёғоч (колхозлар тайёрлаган ёғоч бу ҳисобга кирмайди) — миллион зич кубометр	165	98
Целлюлоза — миллион тонна	3,6	107
Қоғоз — миллион тонна	2,7	103
Картон — миллион тонна	1,7	105
Цемент — миллион тонна	61,8	103
Йиғма темир-бетон — миллион кубометр	58	103
Шифер — миллиард шартли тахта	4,0	104
Томга ёпиладиган юмшоқ материал ва изол — миллион квадрат метр	940	108
Барча турдаги газламалар — миллион квадрат метр	5159	103
шу жумладан:		
ип газлама	3409	102
жун газлама	383	104
зиғир толасидан тўқилган газлама	410	103
шойи газлама	792	106
Тикилган буюмлар — миллиард сўмлик	9,8	105
Ички трикотаж — миллион дона	499	104
Устки трикотаж — миллион дона	239	102
Чарм пойафзал — миллион жуфт	370	104
Гўшт (саноатда ишлаб чиқарилган) — миллион тонна	3,6	82
Колбаса маҳсулотлари — миллион тонна	1,4	100,9
Озиқ-овқат бўладиган балиқ маҳсулотлари, шу жумладан балиқ консервалари — миллиард сўмлик	2,0	107
Мол ёғи — минг тонна	579	96
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти — (сутга айлантириб ҳисоблаганда) миллион тонна	11,9	96
Ўсимлик мойи — миллион тонна	1,3	76
Кондитер маҳсулотлари — миллион тонна	1,8	104
Консервалар — миллиард шартли банка	4,1	92
Омухта ем — миллион тонна	23,8	108
Соатлар — миллион дона	28,5	105
Чинни-фаянс ва майолика идиш — миллион дона	515	105
Сортли идишлар (шиша ва биллурдан ясалган) — миллион сўмлик	146	109
Радиоприёмниклар ва радиолалар — миллион дона	4,2	99,4
Телевизорлар — миллион дона	3,6	103
Холодильниклар — миллион дона	2,9	104
Кир ювиш машиналари — миллион дона	1,7	108
Мотоцикллар ва мотороллерлар — минг дона	524	103
Мебель — миллиард сўмлик	2,1	105

Рангли ва нодир металлар, нефть химияси, нефтни қайта ишлаш маҳсулотларини ва маҳсулотнинг бошқа бир қанча турларини ишлаб чиқариш кўпайди.

Йилнинг биринчи ярмида минерал ўғитлар, олтингугурт кислотаси, темирчилик-пресслаш машиналари, юк ташийдиган вагонлар, иморатбоп ёғоч, цемент, қоғознинг баъзи турларини, газлама, устки трикотаж ва бир қанча бошқа буюмларни ишлаб чиқариш плани тўлиқ бажарилмай қолди. Бир қанча ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналар маҳсулотни реализация қилиш, меҳнат унумдорлигини ошириш ва жамғарма юзасидан белгиланган топшириқни бажармадилар; айрим ҳолларда маҳсулотнинг зарур турларини сифатли қилиб ишлаб чиқариш таъминланмади.

* * *

Илмий-тадқиқот, лойиҳалаш, конструкторлик ташкилотлари, бирлашмалар ва корхоналар **фан-техника тараққиёти** проблемаларини ҳал қилиш ишини давом эттирдилар.

Ярим йил мобайнида халқ хўжалигига 2,2 миллион ихтиро ва рационализаторлик таклифлари жорий этилди, бу эса бир йилга айлантириб ҳисоблаганда қарийб 2 миллиард сўм маблағни тежаш имконини беради.

Ишлаб чиқариш жараёнларини комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш, ишлаб чиқаришни интенсивлаш, прогрессив техника ва технологияни жорий этиш натижасида ишлаб чиқариш бирлашмалари, корхоналар ишининг техникавий-иқтисодий кўрсаткичлари ҳамда улар ишлаб чиқараётган маҳсулот сифати яхшиланди. Электр станцияларда ёқилғи сарфлашнинг салмоғи 1975 йилнинг биринчи ярим йилидагига нисбатан 1,1 процент камайди. Кўмир шахталарида мавжуд тозалаш забойидан бир кеча-кундузда ўртача кўмир қазиб чиқариш 5 процент кўпайди. Очиқ усулда қазиб чиқарилаётган темир руда ва кўмир ҳиссаси ошди. Кислород конверторлари ҳажмининг бир тоннасига ҳисоблаганда пўлат эритиш 8,8 процент кўпайди. Цемент саноатида айланма печларнинг бир соатлик иш унуми 3 процент, тегирмонларнинг иш унуми эса 2 процент ошди. Тўқимачилик саноати корхоналарида йигириш ва тўқиш асбоб-ускуналарининг иш унуми анча ортди.

Ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналар маҳсулотнинг қарийб 1200 та янги турини ўзлаштириб, ишлаб чиқара бошладилар. Эскириб қолган конструкциядаги бир қанча машиналар, асбоб-ускуналар, приборлар ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқаришдан олинди.

Энг юқори сифат категориясидаги маҳсулот ишлаб чиқариш кўпайди.

1976 йил 1 июлгача 29.3 минг буюм давлат Сифат белгисига эга эди, шу жумладан йилнинг биринчи ярмида 8,4 минг буюмга давлат Сифат белгиси берилди.

Баъзи бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотлар фан ва техника юзасидан планни тўлиқ бажармадилар.

II. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Қишлоқ хўжалиги меҳнатчилари кўкламги дала ишларини уюшқоқлик билан ўтказдилар. Колхозлар билан совхозларда кўкламги экиш плани бажарилди. Умуман мамлакат бўйича 1976 йилда қишлоқ хўжалиги экинлари **экинладиган майдонлар** 217,3 миллион гектарни ташкил этди. Бу йил ғалла ва дуккакли дон экинлари 131 миллион гектар майдонга экилди. Суғориладиган ва захи кетказилган ерлардаги қишлоқ хўжалиги экинлари майдони кўпайди.

Колхозларда, совхозларда ва бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналарида ҳамма жойда пичан ўриш ва ем-хашак тайёрлаш ишлари амалга оширилмоқда. Мамлакатнинг кўпгина районларида ғалла экинларини йиғиштириб олиш қизитиб юборилди.

1976 йилнинг 1 июлигача колхозлар билан совхозларда **маҳсулдор чорва моллар ва паррандаларнинг сони** қуйидагича бўлди (миллион бош): қорамоллар — 87,7, шу жумладан сигирлар — 27,8; чўчқалар — 46,5; қўйлар ва эчкилар — 140,3, паррандалар — 506,1.

Колхозларда ва совхозларда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан бир мунча камайди. Бунга ўтган йили оби-ҳаво шароитларининг ноқулай келиши натижасида ем-хашак, хусусан ғалла кам олинганлиги сабаб бўлди.

Хўжаликларнинг барча категорияларида йилнинг биринчи ярмида чорва ва парранда (тирик вазнда) 6,6 миллион тонна, 27,1 миллион тонна сут, 17,3 миллиард дона тухум харид қилинди.

Барча иш комплекслари бўйича **қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга** давлат ва колхозлар сарфлаган **маблағ 13,1** миллиард сўм бўлди ва 1975 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 4 процент кўпайди. Ирригация-мелиорация қурилишига ва мелиорация қилинган ерларни ўзлаштиришга 2,9 миллиард сўм ёки ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 4 процент кўп маблағ сарфланди.

Ярим йил мобайнида қишлоқ хўжалигига 127 минг юк ташийдиган ва ихтисослаштирилган автомобиль машиналари, умумий қуввати 13,1 миллион от кучига эга бўлган 178 минг трактор, 45 минг ғалла комбайни, 5,2 минг маккажўхори комбайни, 5,8 минг картошка комбайни, 6,9 минг лавлаги комбайни ва 25 минг силос комбайни, 4 минг пахта териш машинаси, 15 минг пресс-подпорщик, 108 минг трактор сеялкаси, 58 минг дона минерал ва органик ўғит сочиш машинаси, 8,2 минг универсал озиқлантирувчи пуркагич, 14 минг ёмғирлатиш машинаси ва қурилмаси, 25 минг сут соғадиган қурилма, 46 минг универсал юк ортгич ва бошқа кўпдан-кўп машина ҳамда механизмлар етказиб берилди.

Қишлоқ хўжалиги 37,3 миллион тонна **ёки** ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 1,8 миллион тонна кўп **минерал ўғит,** 1 миллион 397 минг тонна ёки **252** минг тонна кўп **химиявий озуқавий қўшимча** олди.

Қишлоқ хўжалигига техника ва минерал ўғитларнинг муҳим турларини етказиб бериш плани бажарилди. Сут соғиш қурилмалари ва химиявий-озуқавий қўшимчалар етказиб бериш плани бажарилмади.

III. ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА

Ҳамма турдаги транспортнинг юк обороти 2,7 триллион тонна-километрга етди ва ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан 3 процент кўпайди. **Пассажир обороти** 357 миллиард пассажир-километрга етди ва 5 процент кўпайди.

Транспорт турларида ярим йиллик план қандай бажарилганлигини қуйидаги маълумотлардан кўриш мумкин.

	1976 йилнинг биринчи ярмида бажарилди	Ярим йиллик планнинг бажарилиш проценти	1976 йилнинг 1-ярмида 1975 йилнинг 1-ярмидагига нисбатан процент ҳисобида
Юк обороти — миллиард тонна-километр			
Темирйўл транспорти	1638	98	101
Умумий фойдаланишдаги дарё транспорти	84,4	93	95
Умумий фойдаланишдаги автомобиль транспорти	50,3	100,7	106
Нефтепровод транспорти	382	102	122
Юк ташиш — миллион тонна			
Темир йўл транспорти	1810	98	100,3
Умумий фойдаланишдаги дарё транспорти	189	96	97
Умумий фойдаланишдаги автомобиль транспорти	2752	100,9	106
Нефтепровод транспорти	261	102	108

Денгиз транспорти ички ҳавзаларда ва чет элларга қатнашда юк ташиш биринчи ярим йиллик планини бажарди. Денгиз портларида юк ортиш-тушириш ишларини комплекс механизациялаш ярим йиллик плани ортиғи билан бажарилди.

Ҳаво транспорти пассажир обороти, пассажирлар ташиш ва авиацияда ташишнинг умумий ҳажми ярим йиллик планини ошириб бажарди. 1975 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан пассажир обороти 8 процент, пассажирлар ташиш 5 процент ва авиацияда ташишнинг умумий ҳажми 7 процент кўпайди. Халқ хўжалиги тармоқларида авиациядан фойдаланиш ишлари плани ортиғи билан бажарилди; шу ишларнинг ҳажми 10 процент ортди.

Темир йўл, дарё ва денгиз транспорти **фойда** олиш планини тўла бажаргани йўқ.

Алоқа корхоналари (почта, телеграф, телефон, радио) маҳсулотининг умумий ҳажми юзасидан белгиланган ярим йиллик планини бажарди; 1975 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан алоқа маҳсулотининг ҳажми 6,7 процент ортди. **Фойда** олиш плани бажарилди.

IV. КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

Биринчи ярим йилликда давлат капитал маблағлари ҳисобидан 22,5 миллиард сўмлик ёки ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 2 процент кўп **асосий фондлар** ишга туширилди. Саноатда ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида қувватларнинг ўсишини таъминлайдиган бир қанча йирик ишлаб чиқариш объектлари ишга туширилди. Буларнинг баъзилари муддатидан илгари ишга туширилди.

Электроэнергетикада турбинали электр станцияларда 1,3 миллион киловаттли янги қувватлар ишга туширилди; Усть-Илимский гидроэлектростанциясида 240 минг киловатт қувватга эга бўлган саккизинчи турбина ва Вилюй гидроэлектростанциясида 85 минг киловатт қувватга эга бўлган олтинчи турбина; Ставрополь ГРЭСида 300 минг киловаттли учинчи турбина; Красноярск ГРЭС-2 да 160 минг киловаттли саккизинчи турбина ишга туширилди. Тўртинчи гидроагрегат ишга туширилиши билан Чиркей ГЭС қурилиши (Доғистон АССР) поёнига етказилди. Бу ГЭС қуввати лойиҳадаги бир миллион киловаттга етди.

Нефть қазиб чиқариш ва нефть химияси саноатидаги нефтни қайта ишлаш заводларининг айримларида, нефть химияси комбинатларида, шунингдек синтетик каучук, резина-техника буюмлари ва техникавий углерод заводларида ҳам янги қувватлар ишга туширилди.

Кўмир саноатида 1-«Ворошиловградская» шахтасининг кўмир саралаш фабрикаси, «Красноармейская капитальная» (Донецк области) шахтасининг иккинчи навбати фойдаланишга топширилди; қайта қуриш ҳисобига «Капитальная» (Челябинск области) шахтасининг қувватлари оширилди.

Қора металлургияда Ғарбий Сибирь металлургия заводида «450» ўрта сортли стан ва Свердловск областидаги Нижнесергинск металлургия заводида «250» майда сортли стан, Донецк областидаги Авдеев кокс-химия заводида еттинчи кокс батареяси; Новокриворожье кон-саралаш комбинатида темир руда концентрати, Днепропетровск областидаги Никополь ферросплав заводида ферромарганец ишлаб чиқарадиган қувватлар ишга туширилди; Донецк областидаги Макеевка кокс-химия заводида учинчи кокс батареяси реконструкция қилинди.

Рангли металлургияда бир қанча комбинатлар, руда конлари ва заводларнинг қуввати оширилди.

Химия саноатида Москва областидаги кон-химия ва Жамбул суперфосфат заводларида, Новгороддаги «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмасида, Горловкадаги «Стирол» ишлаб чиқариш бирлашмасида, «Сумгаитхимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасида минерал ўғитлар ва улар учун хом ашё ишлаб чиқарадиган кўп тонналик қурилмалар; Черкасси химиявий тола заводида, Клин (Москва области) ва Могилев «Химволокно» ишлаб чиқариш бирлашмаларида, Ставрополь ўлкасидаги Невинномисск «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмасида, Лидск (Гродно области) ва Киев лак-бўёқ заводларида янги қувватлар ишга туширилди.

Машинасозликда ишлаб турган корхоналарни кенгайтириш ҳисобига маҳсулотнинг бир қанча энг муҳим турларини, жумладан ўзгарувчан ток электр двигателларини, паст вольтли аппаратлар, химия асбоб-ускуналари, металл қирқиш станоклари, темирчилик-пресс машиналарини ишлаб чиқарадиган қувватлар кўпайтирилди.

Бинокорлик материаллари саноатида Брянск цемент заводидаги янги технология линияси, Киев асбест-цемент маҳсулотлари комбинатида асбест-цемент қувурлар ишлаб чиқарадиган, «Туваасбест» комбинатида сортли асбест ишлаб чиқарадиган қувватлар фойдаланишга топширилди. Ишлаб турган корхоналарда йиғма темир-бетон ва пўлат қурилиш конструкциялари ишлаб чиқарадиган қувватлар ишга туширилди.

Озиқ-овқат саноатида Житомирдаги гўшт комбинати, Владимир ва Оржоникидзедаги пиво заводлари ишлаб турган корхоналар қаторига қўшилди. Қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари, кондитер ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқараётган корхоналарнинг қуввати кўпайтирилди.

Қишлоқ хўжалигида давлат маблағлари ва колхозларнинг маблағлари ҳисобига 600 минг қорамол, 400 минг чўчқа, 870 минг қўй ва 3 миллион парранда боқиладиган чорвачилик бинолари ишга туширилди. Давлат маблағи ҳисобига 0,8 миллион товуқ боқиладиган паррандачилик фабрикалари ва йилига 3,1 миллион паррандани гўшт учун семиртириб берадиган паррандачилик фабрикалари қурилди, 0,8 миллион тонна дон сиғадиган элеваторлар, «Союзсельхозтехника» системаси ташкилотларида йилига 17 мингта техника воситаларини шартли ремонт қилиб берадиган ремонт корхоналари ҳамда айни бир вақтда 164 минг тонна минерал ўғит, заҳарли доривор ва оҳак материаллари сақланадиган омборлар ишга туширилди.

Давлат ва колхозларнинг маблағлари ҳисобига 280 минг гектар янги суғориладиган ва 240 минг гектар захи қочирилган ер экинзорга айлантирилди. 3,3 миллион гектар яйловга сув чиқарилди.

Давлат халқ хўжалигига 43,9 миллиард сўм ёки ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 6 процент кўп **капитал маблағ** сарфлади. Давлат капитал маблағларини сарфлаш плани 96 процент бажарилди.

Қурилишдаги **меҳнат унумдорлиги** 1975 йилнинг биринчи ярмига нисбатан 3,6 процент кўтарилди.

Пудрат ишлари ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 4 процент кўпайтирилди; умуман халқ хўжалигида пудрат ишлари плани 99,1 процент бажарилди.

Айрим министрликларда план қандай бажарилганлиги, пудрат ишлари ҳажмининг ва меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръатлари қандай бўлганлигини қуйидаги маълумотлар кўрсатиб турибди:

	Пудрат ишлари умумий ҳажми ярим йиллик планининг бажарилиш проценти	1976 йилнинг 1 ярмида 1975 йилнинг 1 ярмига нисбатан процент ҳисобида: пудрат ишлари ҳажми	1976 йилнинг 1 ярмида 1975 йилнинг 1 ярмига нисбатан процент ҳисобида: меҳнат унумдорлиги
СССР Оғир индустрия корхоналари қурилиши министрлиги	96	102	103,4
СССР Саноат қурилиши министрлиги	94	101	102,3
СССР Қурилиш министрлиги	92	100,1	101,7
СССР Қишлоқ қурилиши министрлиги	98	104	103,3
Транспорт қурилиши министрлиги	103	108	105,2
Нефть ва газ саноати корхоналари қурилиши министрлиги	101	105	105,0
СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги	99	103	102.8
СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги	101	106	103,4
СССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги — жами	106	104	106,0
Шу жумладан қўшимча пудрат шартномалари юзасидан		100,8	101

Колхозлараро қурилиш ташкилотлари бажарган ишларнинг ҳажми 4 процент кўпайди.

Қурилишнинг техникавий даражаси ошиб борди, янги серияларлардаги типовой лойиҳаларга мувофиқ йирик панеллардан уй-жой биноларини тўла йиғма равишда қуриш ва тиклаш ҳажми ортди. Катта ҳажмли листдан асбоцемент қопламали конструкциялар, елимланган ёғоч конструкциялар, жуда ва ғоят мустаҳкам пўлатдан ясалган металл конструкцияларни қўлланиш кенгайди.

Қурилиш-монтаж ишлари **таннархи** 0,3 процент камайди.

Умуман халқ хўжалигида асосий фондларни ишга тушириш плани бажарилмай қолди. Айрим ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш таъминланмади.

Кўпгина қурилиш-монтаж ташкилотлари пудрат ишлари, меҳнат унумдорлигини ошириш, фойда олиш ва қурилиш-монтаж ишлари таннархини камайтириш планларини бажармади.

V. ХАЛҚ ТУРМУШИНИНГ МОДДИЙ ФАРОВОНЛИГИНИ ВА МАДАНИЙ ДАРАЖАСИНИ ОШИРИШ

Халқ хўжалигидаги **ишчи ва хизматчиларнинг сони** ярим йил мобайнида ўрта ҳисобда 102,9 миллион кишига етди ва ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан 2,2 миллион киши кўпайди.

Халқ хўжалигида **ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи** 150 сўм бўлди ва 1975 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 3,9 процент кўпайди. Ижтимоий истеъмол фондларидан олинадиган тўловлар ва имтиёзлар ҳам қўшиб ҳисобланганда иш ҳақи 203 сўмга етди ва 4 процент ортди.

Колхозчилар меҳнатига тўланадиган ҳақ 3 процент ошди.

Аҳоли ижтимоий-истеъмол фондларидан олаётган **тўловлар ва имтиёзлар** 45 миллиард сўмни ташкил этди ва ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 6 процент ошди.

Кўмир ва сланец саноати ходимларининг баъзи категорияларини пенсия билан таъминлаш яхшиланди.

Йилнинг биринчи ярмида **аҳолининг омонат кассаларига қўйган омонатлари** 5,3 миллиард сўм миқдорда кўпайди.

Давлат ва кооператив савдосининг **чакана товар обороти** 105,1 миллиард сўм бўлди ва ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 4,8 процент ошди. Чакана товар обороти ярим йиллик плани 101,4 процент бажарилди.

Давлат ва кооператив савдосида **айрим молларнинг сотилиши** қуйидаги маълумотлар билан характерланади:

	Ярим йил мобайнида 1975 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан процент ҳисобида
Нон маҳсулотлари	105
Гўшт ва гўшт маҳсулотлари	99
Балиқ ва балиқ маҳсулотлари	112
Мол ёғи	107
Ўсимлик ёғи	106
Маргарин	117
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари	95
Пишлоқ	109
Тухум	100
Қанд	101
Кондитер маҳсулотлари	108
Чой	107
Картошка	106
Сабзавот	90
Мева ва цитрус маҳсулотлари	88
Усти-бош, ич кийим ва газламалар	106
Трикотаж маҳсулотлари	102
Пайпоқлар	105
Чарм-пойафзал	103
Чинни-фаянс, майолика ва шиша идиш	109
Совун	101
Синтетик кир ювиш воситалари	110
Мебель	103
Холодильниклар	99
Кир ювиш машиналари	98
Электр пилесослар	100
Соат	98
Фотоаппаратлар	108
Мотоцикл ва мотороллерлар	101
Велосипед ва мотовелосипедлар	96
Радиоприёмник ва радиолалар	75
Телевизорлар	99
Енгил автомобиллар	104

Товар обороти ўсишига қарамай, аҳолининг шу моллардан айримларига ошиб бораётган эҳтиёжи ҳали тўла-тўкис қондирилаётгани йўқ.

Совет Иттифоқининг **ташқи савдо обороти** 28 миллиард сўмлик бўлди ва ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 11 процент кўпайди.

Аҳолига кўрсатиладиган **маиший хизматлар ҳажми** 1975 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 8 процент, шу жумладан қишлоқ жойларда 10 процент ортди. Маиший хизмат кўрсатиш ҳажми юзасидан белгиланган план бажарилди.

Давлат корхоналари ва ташкилот ҳамда уй-жой қуриш кооперацияси жами «фойдали» саҳни салкам 27 миллион квадрат метр бўлган **575 минг шинам квартираларни фойдаланиш учун топширди.** Бундан ташқари колхозлар ва аҳоли ўз маблағлари ҳисобига ҳамда давлат кредити ёрдамида ҳам кўп миқдорда квартиралар ва якка тартибда уйлар қуриб олди.

Давлат капитал маблағлари ҳисобига 90 мингдан зиёд ўринли умумий таълим мактаблари, 70 минг ўринли мактабгача тарбия муассасалари ва бошқа маданий-маиший объектлар ишга туширилди. Шу билан бирга йилнинг биринчи ярмида уй-жой ва маданий-маиший қурилиш плани бажарилмай қолди.

Шаҳар ва қишлоқларни янада ободонлаштириш ишлари ўтказилди. Ярим йил мобайнида 1,6 миллиондан зиёд квартира **газ билан таъминланади.**

Халқ маорифи ва маданиятни янада ривожлантириш давом эттирилди. 90 миллиондан ортиқ киши таълимнинг ҳар хил турларига жалб этилди. Улардан 48,8 миллион киши ҳамма турдаги умумий таълим мактабларида, 4,9 миллион киши олий ўқув юртларида, 4,5 миллион киши ўрта махсус ўқув юртларида таълим олди. 5,2 миллион киши саккиз йиллик мактабни битириб чиқди, 4,8 миллион йигит ва қиз ўрта маълумот олди. Ўрта маълумот олган барча кишиларнинг 1,4 миллион нафари кечки ва сиртқи ўқув юртларини ва ҳунар-техника билим юртларини битириб чиқди.

1 миллион 850 минг мутахассис халқ хўжалигига юборилди. Улар орасида олий маълумотли 730 минг киши ва ўрта махсус маълумотли 1 миллион 120 минг киши бор.

Аҳолига медицина хизмати кўрсатиш ва аҳолининг уюшиб дам олиши кенгайди. Касалхоналардаги ўринлар, санаторийлар, дам олиш уйлари, пансионатлар ва туристик базалардаги ўринлар сони кўпайди.

Совет Иттифоқининг аҳолиси 1976 йил 1 июлда 256,7 миллион кишига етди.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ҲУЗУРИДАГИ МАРКАЗИЙ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ

ОЗОД КУБАНИНГ БАЙРАМИ

Москва жамоатчилигининг вакиллари 23 июлда Куба Республикасининг революцион байрами, Миллий қўзғолон куни — Монкада казармаси штурм қилинган куннинг 23 йиллигини тантанали вазиятда нишонладилар.

Президиумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Ф. Д. Кулаков, КПСС Марказий Комитетининг секретари И. В. Капитонов, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари М. Холов, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, ҳарбий бошлиқлар, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари ўтирибдилар.

Улар билан бир қаторда Куба Республикасининг Совет Иттифоқидаги муваққат ишлар вакили Хулио Пуэрта Кирога, Куба — Совет дўстлиги уюшмаси раисининг ўринбосари, Куба алоқа министрининг биринчи ўринбосари Педро Луис Торрес бошчилигидаги шу уюшманинг делегацияси ва кубалик бошқа ўртоқлар ўтиришибди.

Йиғилишни КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари Л. А. Борисов очди. РСФСР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, Совет—Куба дўстлиги жамияти президентининг ўринбосари В. И. Воротников доклад қилди.

Республика Енгил саноат министрлигига қарашли «Ўзбекистон» сунъий ва табиий чарм ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи юксак сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқариш учун курашмоқда. Суратда: бирлашманинг энг яхши сараловчиларидан Зуҳра Имомова ва Маҳфуза Орифхонова.

И. Глауберзон фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кўп йиллик, самарали илмий ишлари, юқори малакали биолог кадрлар тайёрлаганлиги учун ва туғилган кунига етмиш йил тўлганлиги муносабати билан академик, биология фанлари доктори, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ботаника институти ўсимлик ресурслари бўлимининг мудири Қодир Зокирович Зокировни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

ЖУРНАЛЛАРНИНГ ЯНГИ СОНЛАРИДА

«МУХБИР»—«КОРРЕСПОНДЕНТ»

Журналнинг июль сони «Тарбия самарадорлиги» сарлавҳали бош мақола билан очилади. Журнал «Съезд наказларини бажарамиз!», «Беш йиллик ва матбуот», «Беш йилликнинг зарбдор қурилишларида» рубрикалари остида капитал қурилиш, мусобақани жонли ва таъсирчан ёритиш проблемаларига доир бир қатор материаллар эълон қилган. «Матбуот обзори» рубрикаси остида А. Ҳусаиновнинг «Сифатни ёритиш — бош масала» сарлавҳали мақоласи ўрин олган. Ҳар галгидек, журналда район матбуоти проблемалари кенг ўрин олган. Бўка район «Пахтакорлар овози» газетасининг редактори А. Аҳмедовнинг «Илғор тажриба минбари» сарлавҳали мақоласида социалистик мусобақа илғорлари тажрибасини ёритиш ҳақида ҳикоя қилинади. Журналнинг «Телевидение. Радио» рубрикаси остида Фарғона область радио эшиттириш комитетининг бош редактори М. Муродовнинг «Фарғонадан гапирамиз» сарлавҳали мақоласи эълон қилинган.

Шунингдек, «Завод матбуоти», «Ишчи-деҳқон мухбирлар билан суҳбат» рубрикалари остида бир қатор қизиқарли материаллар эълон қилган. Филология фанлари кандидати А. Бобоевнинг газета тили хусусиятлари, ТошДУ журналистика факультетининг ўқитувчиси Л. Емильянцеванинг фактлар аҳамияти ва сатрлар сифати ҳақидаги мақолалари кенг журналхонлар оммасига мўлжалланган. Журнал жозибали фотосуратлар билан безатилган.

5 МИЛЛИОН 300 МИНГ ТОННА ПАХТА УЧУН

ҲАМ ПАРВАРИШ, ҲАМ ТАРАДДУД

Съездлар йилида 1145 гектар майдонда ғўза ўстиряпмиз. Ўтган йили гектаридан 37,2 центнердан пахта олган эдик. Бу йил ҳосилдорликни 41 центнерга кўтарамиз. Етиштирилган ялпи ҳосилнинг салкам 3 минг тоннасини машиналарда териб оламиз.

Ҳозир ғўзамизнинг авжи яхши, ҳар тупида 4-5 та бўлиқ кўсак бор. Июль ойининг охиригача яна 4-5 та кўсак бунёдга келтирамиз. Лекин бу билан қаноатланиш мумкин эмас. 41 центнердан пахта хирмони кўтариш учун ҳар туп ғўзада 16-20 та кўсакка эга бўлишимиз керак. Вазиятни ҳисобга олиб, август ойини ҳосилга ҳосил қўшиш ойи деб эълон қилдик.

Ўтган йилларнинг тажрибаси шуни кўрсатдики, август ҳосил тақдирини ҳал қилувчи ой, шу ойда паст ҳосилли ғўзаларни юқори ҳосилли ғўзалар даражасига етказиб олиш ҳам мумкин, аксинча озгина бепарволикка йўл қўйилса, тўпланган ҳосил нишоналарини қўлдан бой бериб қўйилади. Барча бригадаларимизда кунлик, беш кунлик ва ўн кунлик графиклар тузиб чиқилди. Бир кунда бир ярим-икки кунлик график миқдорида иш бажарилади.

Масаланинг яна бир муҳим томони бор. Юқорида айтиб ўтилганидек, съездлар йилида деярли уч минг тонна пахтани машиналарда теришимиз керак. «Зангори кема»лар серҳосил пайкалда унумли ишлайди. Гектаридан 50 центнердан хирмон кўтариш учун курашаётган Омон Сафоев, Саттор Қодиров, Қурбонбой Жуманиёзов, Кенжа Тўраев, Худойшукур Рўзимовлар бошлиқ бригадаларнинг ғўзалари машинабоп қилиб ўстирилмоқда. Гуласал Полвонова бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси 76 гектар майдонда ғўза ўстиряпти. Ёш деҳқонлар ҳамма ҳосилни машиналарда теришга аҳд қилди. Бригаданинг ғўзаси беш марта комплекс парваришдан чиқарилди. Чеканка ва дефолиация биринчи бўлиб шу бригадада бошланади.

Бугуннинг муҳим вазифаси ғўзани кеча-кундуз қондириб суғоришдан иборат. Сув «шарбат»га қўшиб таралиши керак. Шунда ҳосилга ҳосил қўшилади, кўсак тез тўлишади. Сувчиларни 30 кишига кўпайтирдик, ҳар бир сувчи бир кечада 0,75 гектар, кундузи эса бир гектар майдондаги ғўзани сувга қондиряпти. Ер етилиши билан чуқур культивация ўтказилиб, нам сақлаб қолиняпти. Парваришни пахта терими бошлангунча давом эттирамиз.

Механизаторларимиз жонкуярлик кўрсатиб ишлашяпти. Чопиқ тракторларининг ишчи органлари тўлиқ бўлиши, қатор оралиғини кенгроқ қамраб олиши, чуқурликнинг белгиланган даражада бўлишига алоҳида аҳамият берилляпти. Бирор туп ғўзани шикастлантирмаслик, шохлари ва ҳосил нишоналарини жароҳатламаслик уларнинг диққат марказида. Сифат комиссияси аъзолари сувчилар ва механизаторларнинг иши устидан қаттиқ назорат олиб бормоқда.

Колхозимиз механизаторлари хиваликлар ташаббусига қўшилиб, қолоқларсиз самарали ишлаш учун ҳаракат қиляптилар. Умумхалқ курашида механизаторларимиз карвонбоши бўлмоқдалар. Республикада хизмат кўрсатган механизатор Ҳалима Ҳошимова, Самандар Қаландаров, Оллом Жабборов, Мавлонберди Аҳмедов, Бобожон Искандаров, Сафарбой Худоёровлар ғўза парваришида астойдил ишлаш билан машина теримига ҳам пухта тараддуд кўрмоқдалар. Уларнинг ҳар бири мавсумда 250-350 тоннадан пахта териш мажбуриятини олди.

Яқинда правление ва партия ташкилотининг қўшма мажлисида пахта теримига тайёргарлик масаласини муҳокама қилдик. Ўтган йилнинг ютуқларини тилга олдик, камчиликларни тугатиш чоралари ҳақида фикр юритдик. Асосий эътиборни бу йил пахта теримини қисқа муддатларда сифатли ўтказишга қаратдик. Хўжалигимизда 11 та «Ўзбекистон» маркали, 6 та «17ХВ-1,8», 1 та «ХН-3,6», 13 та «ХТ-1,2» маркали терим машиналари бор. Янгидан яна учта терим машинаси харид қиламиз.

Машинанинг кўп бўлиши яхши, албатта. Лекин биз кўпроқ уларнинг қувватидан самарали фойдаланиш ҳақида ўйлашимиз керак. Ҳар бир терим машинасини икки сменада ишлатилишини таъминлаш хўжалик раҳбарлари, механик-ҳайдовчиларнинг шарафли бурчидир. Биз механик-ҳайдовчилар сафини тўлдириб чиқдик, карталарни уларга доимий қилиб биркитдик, ҳар бир машинага икки-уч тележка хизмат қилади деган қарорга келдик.

Хўжалигимиздаги терим машиналарининг катта қисми ремонт қилинди. Лекин бир қисми ҳали шайлангани йўқ. Узоғи билан 15 августгача ҳамма машина, тележка ва бошқа транспорт воситаларини сифатли қилиб қўлдан чиқариб қўямиз, синовдан ўтказамиз. Механизаторлар мусобақасини бутун чоралар билан кучайтирамиз. Улар рағбатлантириб борилади. Шуни ҳам айтиш керакки, бу йил колхозчиларимиздан 60 кишини механизация мактаби ва курсида ўқитдик. Ёш механизаторларга устоз механизаторлар мураббийлик қиладилар.

Машиналарнинг унумли ишлашини таъминлаш учун дефолиацияни энг яхши агротехника муддатида сифатли ўтказишимиз керак. Дефолиантларни ташиб олдик, қайси пайкалда қачон дефолиация ўтказишни аниқлаб чиқдик. Бир марта дефолиация ўтказиш билан ғўзаларнинг баргини тўла тўктиришни муҳим вазифа деб ҳисоблаймиз.

Август ойининг биринчи ярмида йўллар, кўприкларни ремонт қилиб бўламиз, пайкалларнинг икки четидан машиналар айланадиган майдончалар тайёрлаймиз. Хирмонжойлар, тош-тарозиларни ҳам тахт қилиб қўямиз. Дала шийпонларини қайта жиҳозлаб, пахта йиғим-теримини кучайтиришга даъват этувчи шиорлар билан безатамиз, иссиқ овқат тайёрланадиган жойларни тартибга келтирамиз. Хуллас, пахта теримини ташкилий жиҳатдан пухта тайёргарлик билан кутиб оламиз.

Шу кунларда далаларимизда ғўза парвариши кучайтириляпти. Суръатни янада кучайтириб, иш сифатини оширишимиз керак. Июль ойининг қолган кунлари, август ойида ғўзаларни айниқса меҳр билан парвариш қиламиз.

И. ЖАББОРОВ,
Хоразм область, Боғот районидаги «Коммуна» колхозининг раиси.

ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТИ. Китоб районидаги Куйбишев номли колхозининг Қиммат Тилавова бошлиқ комсомол-ёшлар бригадасида маккажўхори гуркираб ўсяпти. Улар 50 гектар маккажўхорининг ҳар гектаридан 80 центнердан «каҳрабо дон» етиштиришга аҳд қилишган. Суратда: бригада бошлиғи Қиммат Тилавова маккажўхорининг сўталарини текшириб кўряпти.

Э. Суяров фотоси.

ШОЛИКОРЛАР АҲДИ

Нукус районидаги ВЛКСМ 50 йиллиги номли совхозда Қорақалпоғистон АССР шоликорларининг кенгаши бўлди. Кенгаш қатнашчилари Қозоғистон ССР Қизил Ўрда области моҳир шоликорларининг мамлакатимиздаги барча шоликорларга йўллаган мактубини муҳокама қилдилар. Улар бу мактубда дон етиштиришни кескин суратда кўпайтириш учун кураш олиб боришга даъват этадилар.

Кенгаш қатнашчилари бу даъватга жавобан янги, оширилган социалистик мажбуриятларни қабул қилдилар. 1976 йилда камида 200 минг тонна шоли етиштиришга қарор берилди. Экинларни яхши парвариш қилиш ва ҳосил ўрим-йиғимига ҳар томонлама тайёргарликни таъминлаш тадбирлари белгилаб берилди.

Кенгашнинг ишида Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Камолов қатнашди.

(ЎзТАГ).

МУРАББИЙЛАР КЕНГАШИ

Тошкент область партия комитети 23 июль куни ўтказган илмий-амалий конференция ҳунар-техника ўқув юртлари талабаларини тарбиялаш, уларни меҳнатга тайёрлашда мураббийларнинг ролини оширишга бағишланди.

Конференция қатнашчилари илғор мураббийларнинг тажрибаларини умумлаштириб, ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш ишини янада такомиллаштиришга қаратилган бир қанча таклифларни ўртага ташладилар.

(ЎзТАГ).

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРНИНГ БАЖАРИЛИШИНИ ТЕКШИРАМИЗ

ВАЪДА ВАФОСИ БИЛАН

Тошкент районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозининг моҳир сигир соғувчиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мунаввар Исоқова ўз боқимидаги сигирларнинг ҳар бошидан 6100 литрдан сут соғиб олиш, йил давомида аҳолига 183 тонна серқаймоқ сут армуғон этиш, беш йилда 1023 тонна сут тайёрлаш шартини ўртага қўйиб, Ғиждувон районидаги «Коммунизм» колхозининг сигир соғувчиси СССР Олий Совети депутати Муҳтарама Ғаффорова билан мусобақа боғлаган эди.

Мунаввар Исоқова яқинда олти ойлик бунёдкорлик ишига якун ясади. У ярим йилда боқимидаги сигирлардан 92 тонна сут соғиб олди, бу кўзда тутилганидан анча кўп. Ҳар бош сигирнинг сути ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 250—300 литр кўпайтирилди, сут таркибидаги мой анча оширилди. Мунаввар Исоқова самарадорлик ва сифатда ферма ходимлари орасида пешқадамликни эгаллади.

Моҳир соғувчи ҳамкасб дугоналарини ўзи билан бир сафда боришга чорламоқда. Сафдоши Қутби Файзиева олти ойда сигирларидан 71 тонна сут соғди, кунига 430—450 килограммдан сут соғиб топширяпти. Валида Мусаева, Ноиба Ёдгорова, Ҳаёт Шомирзаева, Инобат Аҳмедовалар ҳам яхши кўрсаткичга эришмоқдалар.

Ирмоқлар бирлашиб дарёлар ҳосил қилганидек, сигир соғувчилар меҳнатининг маҳсулоти жамланиб, сут булоғини тоширмоқда. 400 бош соғин сигирдан олти ойда 845 тонна ёки планда кўзда тутилганидан 45 тонна кўп серқаймоқ сут соғиб олинди. Бу ҳар бош сигирга ўртача 2196 килограммданга тўғри келади.

— Сигирлардан сут олишни кўпайтириш билан чорва қишловига тайёргарликни ҳам кучайтирмоқдамиз, — дейди колхоз бош зоотехниги Абдунаби Тўлаганов, — шу кунгача 1600 тонна сенаж, 50 тонна беда уни тайёрлаб қўйдик. Бу йил ўтган йилдагидан бир ярим-икки баравар кўп силос ва хашаки лавлаги жамғарамиз.

Чорвадорлар мусобақаси давом этади.

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

БОЛГАРИЯ ЭКРАНИДА

СОФИЯ. Болгариядаги кинотеатрлар экранига Г. Панфиловнинг «Менга сўз беринг» деган янги совет фильми чиқарилди. Бу йил болгар томошабинлари кўрадиган 180 та янги болгар ва чет эл фильмлари орасида бир қанча совет кино ленталари ҳам бўлади. Т. Океевнинг «Қизил олма», Ю. Озеровнинг «Коммунистлар», К. Симонов сценарийси асосида суратга олинган «Солдат йўлда борар эди» фильмлари ва бошқа кўпгина фильмлар шу жумлага киради.

Совет кинематографияси асарлари Болгарияда кўпчиликка ғоят манзур бўлмоқда. Ҳар йили республика кинотеатрларида тахминан 29 миллион томошабин совет фильмларини кўрмоқда.

МХР МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ МАНФААТЛАРИ ЙЎЛИДА

УЛАН-БАТОР. Монгол меҳнаткашларининг турмуш даражаси йил сайин ошиб бормоқда.

Ҳозирги беш йилликда республика ишчи ва хизматчиларининг ўртача иш ҳақи 7-9 процент кўпайтирилади, қишлоқ хўжалик кооперативлари аъзоларининг пул даромадлари ўрта ҳисобда 14-17 процент ортади. Монголия меҳнаткашларининг анчагина қисми даромад солиғи тўлашдан батамом озод қилинади. Ижтимоий истеъмол фондлари ҳисобидан аҳоли олаётган турли тўловлар сезиларли равишда кўпаяди. Яқин беш йил ичида инвалидлар учун ва боқувчисидан маҳрум бўлган кишилар учун тўланаётган пенсиялар миқдорини ошириш, ишлаб турган аёлларга бола боқиш учун қисман ҳақ тўланадиган қўшимча отпуск жорий қилиш мўлжалланмоқда. Қишлоқ хўжалиги кооперативларининг аъзоларига давлат томонидан қарилик пенсияси берилиши ва пенсияларнинг кўпайтирилиши муҳим социал тадбир бўлади.

«ВОЛАН» АВТОТРАНСПОРТЧИЛАРИНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

БУДАПЕШТ. Венгриядаги энг катта автотранспорт корхонаси — «Волан» трестининг коллективи меҳнатда катта муваффақиятга эришди.

Автотранспортчилар бешинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун бошланган социалистик мусобақага қўшилиб, шу йилнинг дастлабки олти ойи мобайнида 633 миллион пассажир ва 74,7 миллион тонна юк ташиб бердилар. Бу — ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 41 миллион кўп пассажир ва 2,5 миллион тонна кўп юк ташилганлигини билдиради.

БАЛИҚЧИЛАР ВА ХАЛҚ ҲОКИМИЯТИ

ХАНОЙ. Жанубдаги Тхуанхэй вилоятининг балиқчилари бултур ов қуролларини янгилаш ва сотиб олиш учун халқ ҳокимиятидан 200 минг донглик катта қарз олдилар. Натижада шу йилнинг биринчи ярмидаёқ вилоятнинг балиқ овлаш хўжаликлари денгиз маҳсулотларини ов қилишни анча кўпайтирдилар.

(ТАСС).

ПЛАНЕТАМИЗДА

◆ ҚАРДОШ СОЦИАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАР ЭКОНОМИКАСИ ЮКСАЛИШДА
◆ КОММУНИСТЛАРНИНГ ОММА ЎРТАСИДАГИ ОБРЎСИ ОШАЕТИР
◆ АРАБЛАР БИЛАН АРАБЛАРНИНГ ЎЗАРО ҚИРҒИНИ КЕСКИН ТУС ОЛМОҚДА.

Италия Коммунистик партияси навбатдан ташқари ўтказилган парламент сайловларида катта муваффақиятга эришди. Римнинг мингларча аҳолиси сайлов натижаларини билиш учун Италия Компартияси Марказий Комитети биноси олдидаги майдонга тўпландилар. Суратда: ИКП Марказий Комитети биноси олдидаги майдонда митинг пайти.

АП—ТАСС телефотоси.

ХАЛҚАРО ОБЗОР

ҚЎПОЛ ПЎПИСА

ҒАРБДАГИ энг катта капиталистик давлатлар Италиянинг ички ишларига қўпол равишда аралашаётганлиги шу ҳафта ошкор бўлиб қолди. Бу эса Ғарбий Европада жуда қаттиқ норозиликка сабаб бўлди. Вашингтонга визит қилиб борган ГФР канцлери Г. Шмидтнинг журналистларга айтишича, башарти Италия ҳукуматига коммунистлар киритиладиган бўлса, Қўшма Штатлар, ГФР, Англия ва Франция унга ҳар қандай молиявий ва иқтисодий ёрдам беришдан бош тортиш тўғрисида яқинда Пуэрто-Рикода бўлиб ўтган кенгашда пинҳона келишиб олибди.

Ғарб мамлакатларининг раҳбарлари Италияни идора қилишда Компартиянинг иштирок этиш эҳтимолига қарши қайта-қайта ошкора огоҳлантирганларидан кейин, шунингдек Апеннин ярим оролидаги сиёсий жараёнларнинг боришига пора ва дўқ-пўписа йўли билан таъсир ўтказишга уриниб келаётган марказий разведка бошқармаси билан кўп сонли монополияларнинг жирканч роли неча марталаб фош бўлиб қолганидан кейин капиталистик дунёда корчалонлик қилиб юрган тўрт давлат ана шундай камситувчи чоралар кўришга қарор қилди.

Ғарбий Европа жамоатчилиги тўрт давлатнинг бу қарорини халқаро ҳуқуқнинг энг оддий нормаларини кўра туриб поймол этиш деб, Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашнинг Якунловчи акти қоидаларига зид деб ҳақли равишда баҳолади.

Шундай икки ходиса эътиборни ўзига тортади: агар Италияга қарши кўрилмоқчи бўлган иқтисодий чоралар парламент сайлови арафасида режалаштириб қўйилган бўлса (маълумки, коммунистлар шу сайловда мамлакат тарихида энг катта муваффақиятга эришдилар), бу чораларнинг мазмуни янги ҳукуматни тузишдек қийин проблема ҳал этилаётган жуда нозик пайтда маълум қилинди. Италиянинг ўзида тўрт давлатнинг бу қарорини коммунистик ва бошқа демократик партияларгина эмас, кўпгина буржуа арбоблари ва матбуот органлари ҳам қоралаганлиги, Италия Министрлар кенгаши эса Пуэрто-Рикодаги кенгашда ҳозир бўлган Италия ҳукумат делегацияси бу қарордан хабардор эмас, деб дарҳол ўзини четга олганлиги характерлидир.

Италия матбуоти бу қарорни ошкора пўписа деб таърифлади. Бу қарор ўзларини озодлик ва демократиянинг «ифодачилари ва ҳимоячилари» қилиб кўрсатаётган етакчи капиталистик давлатларнинг суверенитет ва аралашмаслик принципларига муносабати ҳақиқатда қандай эканлигини фош қилади, деб таъкидлайди «Унита» газетаси. Франция Компартияси сиёсий бюросининг баёнотида айтилишича, бу ўринда гап Италиянинг ички ишларига йўл қўйиб бўлмайдиган тарзда аралашиш тўғрисидагина эмас, бошқа мамлакатларнинг халқларини чўчитишга уриниш тўғрисида ҳам бораётир.

«ЖИ-АЙ»ЛАР ОСИЁДАН КЕТИШАДИМИ?

АҚШ ҳарбий хизматчилари — «Жи-ай»ларнинг Таиланддаги ҳарбий базалардан чиқиб кетишини Америка матбуоти ўз ўқувчиларига ва бутун дунёга қандайдир кутилмаган ғаройиб воқеа қилиб кўрсатмоқчи бўлди. 20 июль куни Осиёнинг қитъа қисмида энди Американинг биронта солдати қолмаганлиги тантанали равишда эълон қилинди. АҚШ ҳарбий ҳаво кучларининг сержанти Ж. Дэвис Бангкок аэропортидан Гонконгга учиб кетаётган «Боинг» самолётига ўтирганида америкалик журналистлар уни Таиланддагина эмас, бутун Осиё қитъасидан ҳам чиқиб кетаётган «энг сўнгги» «Жи-ай» деб атадилар.

Вашингтон билан мустаҳкам сиёсий ва иқтисодий алоқа боғлаб келган Таиланд ташқи сиёсатида АҚШ билан муносабатлар яқин ўтмишда алоҳида ўрин олар эди. Бир вақтлар мамлакат Кореядаги урушга жалб қилинган эди. Бир-бири ўрнини олган Таиланднинг ҳарбий кабинетлари Вьетнамга ва Лаосга қарши империалистик агрессияда қатнашиш учун солдат юбориб турдилар. 1969 йилгача Таиланд территориясида АҚШ ҳарбий ҳаво кучларининг камида 90 та базаси ва бошқа ҳарбий объектлари бўлиб, уларда Американинг чамаси 50 минг ҳарбий хизматчиси жойлаштирилган эди. Таиланд территориясидан курашаётган Ҳинди — Хитойнинг шаҳар ва қишлоқларига ваҳшиёна ҳужумлар қилинди.

Таиланднинг Кикрит Прамот бошчилигидаги ҳукумати сўл кучларнинг ва тараққийпарвар жамоатчиликнинг тазйиқи билан АҚШдан мамлакатдаги қўшинларини олиб чиқиб кетишни ва АҚШнинг Таиланд территориясидаги ҳарбий базаларини ёпишни талаб қилди. Таиланддаги ҳукуматнинг ўзгариши Пентагоннинг бу мамлакатда АҚШнинг «қолдиқ кучлари» деб аталган баъзи кучларини ва бир қанча ҳарбий базаларини сақлаб қолиш умидини юзага келтирди. Ўз территориясидаги агрессорларни ҳайдаб чиқариб, қўғирчоқ режимларни тугатган Ҳинди—Хитой мамлакатларининг «потенциал хавф бор» деб аталган даъволари яна рўкач қилина бошлади. Бунда Пентагон Таиланддаги америкапараст гуруҳларнинг кўмагига кўз тутди, чунки бу гуруҳлар мамлакат ҳукуматининг ташқи сиёсат соҳасида қандай қарор қабул қилинишига ҳамон катта таъсир ўтказиб келаётган эди.

Бироқ Таиланд ҳукумати омманинг ғазабидан чўчиб, АҚШ ҳарбий базаларини тугатиш ва Америка қўшинларини чиқартириб юбориш тўғрисидаги қарорни бажармоқчи эканлигини айтди. Бунда Жануби-Шарқий Осиёдаги вазиятда вужудга келган янги ҳолатлар ҳам ўз ролини ўйнади. Бу ерда Вьетнам Социалистик Республикасининг ташаббуси туфайли Камбоджанинг ВСР, Лаос Халқ Демократик Республикаси билан муносабатлари нормаллаша бошлади.

Шундай бўлсада, Таиланд АҚШнинг таъсири остида, мамлакатдаги америкапараст қайсарларнинг хоҳишига қараб Пентагонга бир оз ён беришга рози бўлди. Лаос чегарасига яқин жойдаги Рамасунда Америка радиоэлектрон разведкасининг базаси — катта жосуслик маркази сақланиб қолади. Шунингдек, АҚШ «маслаҳатчилари» деб аталган 250 дан ортиқ киши ҳам мамлакатдан кетмайди. Қўшма Штатлар Американинг Япониянинг Окинава оролида ва Ҳинд океанидаги Диего — Филиппин территориясида, Гарсия оролида жойлашган собиқ ҳарбий базаларидан ўз самолётларига ёқилғи қуйиш учун фойдаланиш ҳуқуқини ҳам сўраб олди. Диего — Гарсия оролидаги АҚШ ҳарбий базаси кенгайтирилмоқда ва реконструкция қилинмоқда. Афтидан Пентагон «Американинг сўнгги солдати» Таиланддан чиқиб кетишга қарамай, Осиёда муҳим стратегик мавқега эга бўлган бу мамлакатни ўзининг таъсир доирасида бир амаллаб сақлаб қолишга аввалгидек интилмоқда.

Пентагоннинг бу интилишлари Осиёда тинчлик ва хавфсизлик манфаатларига, яъни Таиланднинг ва Осиё қитъасидаги бошқа мамлакатларнинг тинчликсевар кучлари талаб қилаётган умумий тенденцияга зиддир.

Ю. ЛОПАТИН,
С. ФРОЛКИН.
(ТАСС).

ЛИВАНДАГИ ВАЗИЯТ

БАЙРУТ, 23 июль. (ТАСС). Ливандаги арабларнинг арабларга қарши бошланган ва ўнг кучлар зўр бериб авж олдираётган ўзаро қирғин уруши империалистик доиралар билан Тель-Авивнинг сионистик юқори табақаси режаларига мос бўлиб тушмоқда. Чунки улар Исроил агрессиясига қаршилик қилаётган араб давлатлари фронтини заифлаштиришдан, Фаластин қаршилик ҳаракатини йўқ қилиб ташлашдан манфаатдордирлар.

Ўнг христиан кучларнинг қуролли отрядлари қон тўкишни тўхтатиш йўлидаги ҳар қандай куч-ғайратларни барбод қилишга уриниб, Ливандаги вазиятни нормаллаштиришга кўмаклашиш учун тузилган арабларaро хавфсизлик кучларига нисбатан иғвогарлик қилишдан ҳам тоймаётирлар. Ўнгларнинг ҳарбий отрядлари кеча арабларaро кучларнинг бўлинмаларини ўққа тутиб, тўққиз солдатни жароҳатлантирдилар. Бу бўлинмалар ўзаро курашаётган томонларни бир-биридан ажратиш учун Ливан пойтахтининг «бетараф зонаси»га юборилган эди.

Ливандаги ўнг христиан кучлар халқаро Қизил Крест санитария отрядининг бир ойдан ортиқ вақтдан бери ўзини қаҳрамонона ҳимоя қилаётган Телль-Заатар лагеридаги 1000 га яқин ярадор фаластинликни олиб чиқиб кетиш учун қилган навбатдаги интилишини барбод этдилар. Бу санитария отряди лагерга яқинлашмоқчи бўлганида, ўнглар уларни яна тўплардан ва пулемётлардан ўққа тутишди.

Ливан матбуотининг хабар қилишича, айни вақтда Байрутда ва мамлакатнинг бошқа районларида миллий ватанпарвар кучлар ва фаластин қаршилик ҳаракатининг бирлашган отрядлари билан ўнгларнинг қуролли отрядлари ўртасида кучли жанглар давом этмоқда. 21 июлдаги маълумотларга қараганда, шу кунги жанговар ҳаракатларда 125 киши ҳалок бўлган.

Дамашқдан олинган хабарларда айтилишича, у ерда Фаластин озодлик ташкилотининг раҳбарларидан бири Ф. Ал-Каддуми бошчилигидаги Фаластин делегацияси билан Сурия расмий кишиларининг музокаралари давом этмоқда. Сурия бош министрининг ўринбосари, ташқи ишлар министри А. Ҳаддам музокаралар «ошкоралик руҳида» ўтаётганлигини қайд этди ва бу музокаралар «фикрларнинг муштараклигига эришиш» имконини беради, деб умид билдирди. Фаластин делегациясининг вакили ҳам шу мазмунда баёнот берди.

ДАМАШҚ, 23 июль. (ТАСС). Сурия президенти Ҳ. Асад бу ерда Ливандаги аҳвол хусусида нутқ сўзлади. У Ливандаги воқеалар империалистик фитнанинг натижаси эканлигини таъкидлаб, Сурия раҳбарларининг Сурия, Ливан давлатининг ҳокимият органлари ва Фаластин озодлик ташкилоти ўртасидаги ўзаро муносабатлар тўғрисидаги фикрларини баён этиб берди.

Ҳ. Асад ўз нутқида «Ливан хусусида Америка билан Сурия тил бириктирди», деган даъволарни рад қилди.

ЧЕТ ЭЛЛАРДАГИ КАСАБА СОЮЗЛАР

● ПАРИЖ. Франция ишчилари қарийб икки юз фабрика ва заводни эгаллаб олишди. Улар «иқтисодий қийинчиликлар» важи билан ишлаб чиқаришнинг қисқартирилишига ва корхоналарнинг ёпилишига қарши норозилик билдирмоқдалар.

Умумий меҳнат конфедерациясининг секретари Андри Кразюки меҳнат министрлигининг планларини кескин танқид қилди. Бу планларда ишсизлик нафақасини камайтириш кўзда тутилади. У ҳар икки ишсиз француз ҳеч қандай нафақа олмаётганлигини кўрсатиб ўтди. Ҳозир бу министрликни кўпинча «ишсизлар министрлиги» деб атайдилар. Чунки, касаба союзларининг маълумотларига кўра, Францияда ишсизлар армияси бир миллион 300 минг кишига етиб қолди.

● ЛОНДОН. Матбаачилар ва турдош касбдаги ходимлар касаба союзининг Англия пойтахтида бўлиб ўтган конференцияси қатнашчилари ҳукуматнинг социал эҳтиёжлар учун бўладиган харажатларни камайтирилганлигини қораловчи резолюция қабул қилдилар. Маориф, соғлиқни сақлаш ва жамоат транспорти учун ажратиладиган маблағларнинг камайтирилиши, деб таъкидланади резолюцияда, инглиз меҳнатчиларининг ҳамёнига зарар етказади ва лейбористлар партиясининг сайлов олди кампаниясида берган ваъдаларига хилофдир.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

РИМ. Христиан-демократик партиянинг вакили Ж. Андреоттига янги ҳукумат тузиш топширилган эди. У мамлакатдаги сиёсий партияларнинг раҳбарлари билан маслаҳатлашишнинг иккинчи даврасини бошлаб юборди. Ж. Андреотти ўзи томонидан ишлаб чиқилган ҳукумат программасини уларнинг муҳокамасига тақдим этади.

Италия Коммунистик партияси раҳбарлигининг аъзоси Ж. Наполитано «Стампа» газетасида босилган суҳбатида бундай деди: Компартиянинг ҳукуматга нисбатан тутадиган позицияси аввало янги кабинет программасига бериладиган баҳога ва Италияни иқтисодий, сиёсий ҳамда социал танглиқдан қутқазиш мақсадида бу программанинг амалга оширилишини таъминлашга асосланади.

ЛОНДОН. Англия молия министри Д. Хили умумпалатасида социал эҳтиёжлар учун давлат томонидан ажратиб бериладиган маблағларни яна қисқартириш программасини эълон қилди.

Ҳукумат «Британия экономикасини тиклаш мақсадида маблағларни тежаш» баҳонаси билан 1977—1978 молия йили бюджетининг харажат қисмини бир миллиард фунт стерлинг миқдорида камайтириш ниятидадир. Д. Хили баён қилган программа катта бизнеснинг манфаатларига дахл қилмайди. Соғлиқни сақлаш, маориф, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ишлари ана шу «тежамкорлик»дан катта зарар кўради.

БОГОТА. Колумбия президенти Альфонсо Лопес Микельсен миллий конгресс навбатдаги сессиясини очиш пайтида сўзлаган нутқида бундай деди: Колумбия ҳукумати Колумбиянинг социалистик мамлакатлар билан савдо-сотиғини ривожлантиришга алоҳида эътибор бермоқда. У айтдики, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши билан икки томонлама маслаҳатлашиб олиш кучайтирилмоқда.

(ТАСС).

БУГУН — СССР ҲАРБИЙ-ДЕНГИЗ ФЛОТИ КУНИ

ВАТАН ПОСБОНЛАРИ

Қизил байроқли Шимолий флот жангчилари ўз вахталарини шараф билан ўтамоқдалар. Суратда: Ҳарбий-Денгиз флоти аълочилари (чапдан ўнгга) 2-статья старшина Владимир Калинин, матрос Сергей Кротов ва старшина матрос Валерий Смирнов.

С. Майстерман фотоси. (ТАСС).

А. КОСОВ,
вице-адмирал, икки марта Қизил Байроқли Болтиқ Флоти қўмондони.

Совет халқи 25 июлда СССР Ҳарбий-Денгиз Флоти кунини тантана билан нишонлайди. Денгизчиларимиз ўқув ва машғулотларда, узоқ сафар ва ҳарбий машқларда юксак жанговар кўникма, ғоявий эътиқод, командир, штаб ва сиёсий органлар корабль ва қисмларга моҳирона раҳбарлик қилиш, шахсий составни мураккаб ўқув-жанговар вазифаларни муваффақиятли бажаришга сафарбар этиш фазилатларини намойиш этмоқдалар.

1918 йилнинг 11 февралида В. И. Ленин имзо чеккан декретга мувофиқ тузилган Ҳарбий-Денгиз Флоти Совет давлатини мардонавор ҳимоя қилишга отланди. Денгизчи отрядлар Псков ва Нарва, Петроград ва Царицин остоналарида, Украина ва Донда жанг қилишди. Совет денгизчилари Ленинчи партия ва унинг шонли ўғлонлари П. Дибенко, Н. Маркин, А. Железняков, Н. Ховрин, А. Мокраусов, И. Спадков, Н. Измайлов, В. Виноградов, Г. Ульянцев, В. Полухин ва бошқалар раҳбарлигида душманларга қарши жангларда мардлик, жасурлик, қаҳрамонлик, партия ва халқ иши учун садоқат намуналарини кўрсатишди.

Гражданлар уруши тугагандан кейин совет флотини қайта тиклаш ва мустаҳкамлаш умумхалқ ишига айланди. Комсомол V съезди Ленин маслаҳати билан флотни оталиққа олди. Комсомоллар катта ёшдаги оғалари — коммунистлар билан бирга бу мураккаб ва шарафли ишни бажаришга киришишди.

1927 йилда флотни тиклаш ишлари якунланди. Уни реконструкция қилиш ва янада ривожлантириш даври бошланди. Биринчи беш йилликлар даврида юзлаб кораблляр қурилди. Денгиз авиацияси ва қирғоқ мудофааси такомиллаштирилди, база ва кадрлар тайёрлаш системаси яхшиланди.

Ҳарбий-Денгиз Флоти фашистлар Германияси ҳужумининг биринчи куниданоқ шиддатли жангга кирди. Душманнинг тўсатдан бостириб кириши ҳарбий денгизчиларни ғафлатда қолдирмади. Ўшанда Ҳарбий-Денгиз Флотида 600 жанговар корабль ва 2500 дан ортиқ самолёт бор эди. Флот битта ҳам корабль йўқотмаган ҳолда душманнинг дастлабки ҳужумини муваффақиятли даф этди.

Флотимиз фашист босқинчилари билан бўлган даҳшатли жанглардаги оғир синовда Совет Армияси билан ўзаро ҳамкорликда душман коммуникацияларига қақшатқич зарба берди, денгизда юк ташувчи кемаларни ҳимоя қилди, десантлар туширди. Қуруқликдаги қўшин жангчилари билан биргаликда Лиепец ва Таллин, Моонзунд ва Ханкони муваффақиятли ҳимоя қилган болтиқчиларнинг жасорати халқимиз хотирасида умрбод қолади. Қаҳрамон Кронштадт Ленин шаҳрининг ўтли қалқони бўлди. Болтиқ флоти фашистларга денгиз томонидан Ленинградга ёриб ўтишга йўл қўймади. Қора денгиз матрослари ҳам мардонавор жанг қилишди. Улар душман 18 та дивизия билан ҳужум қилган шаҳар — Одессани ҳимоя этишди. Унча катта бўлмаган гарнизон икки ой мобайнида душманга шаҳарни қўлга киритиш имкониятини бермади. Қора денгизчилар Севастополни ҳимоя қилишда мислсиз мардлик намуналарини кўрсатишди...

Совет Ҳарбий-Денгиз Флоти она-Ватан олдидаги бурчини муваффақиятли бажарди. Душманнинг умумий сув сиғими 3 миллион тоннадан ортиқ бўлган 1 минг 400 транспорт кемаси ва 1 минг 300 дан ортиқ жанговар корабли совет денгизчилари зарбаси остида сувга чўктирилди.

Жангларда кўрсатган жасорати, иродаси, ҳарбий шон-шуҳрати учун 350 мингдан ортиқ ҳарбий денгизчилар орден ва медаллар билан тақдирланишди. 515 киши Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига сазовор бўлди. А. Сафонов, А. Шабалин, А. Леонов, В. Раков, Н. Степанян, А. Мазуренко ва Н. Челноков эса икки марта бу унвон эгаси бўлишди. Жангларда намуна кўрсатган 238 корабль, қисм ва қўшинлар Ватаннинг жанговар орденлари билан мукофотланишди, улардан 78 таси гвардиячилар сафидан ўрин олди.

Уруш аллақачон тугаган. Аммо реакция ва агрессия кучлари кескинликни юмшатишга тўсқинлик қилишга уринмоқда, қуролланиш пойгасини давом эттирмоқда. Шунинг учун ҳам ҳушёр туриш керак.

Бугунги ҳарбий флотимиз замонавий кораблляр, ракета-ядро қуроллари, атом қуввати, радиоэлектроника ва автоматика воситалари билан таъминланган. Буларнинг ҳаммаси уни Жаҳон океанида йирик операциялар давомида ҳал қилувчи таъсир кўрсатишга қодир бўлган стратегия аҳамиятидаги флотга айлантирди. Сув остида старт оладиган баллистик ракеталар ва бехато зарба берувчи торпедалар билан қуролланган атом сув ости кемалари флотимизнинг фахри ҳисобланади. Денгиз авиацияси флотимизнинг энг муҳим қисмига айланди.

Лекин бизнинг асосий куч ва бойлигимиз — бу, ватанпарварлик руҳида тарбияланган, ҳар қандай техника ва қуролларни усталик билан ишлатиш қобилиятига эга бўлган, пухта тайёрланган кадрлардир. Флот шахсий составининг кўпчилик қисмини юқори малакали мутахассислар ташкил этади. Денгизчиларнинг жуда кўп қисми аралаш касбларга эга. Корабляарнинг деярли барча офицерлар состави олий маълумотга эга. Уларнинг ярми инженерлардир.

Ҳарбий-Денгиз Флотининг шахсий состави ҳамма вақт ўз байрамини хизматда янги ютуқларни қўлга киритиш билан кутиб олади. «КПСС XXV съезди йилини жанговар тайёргарликни янада ошириш, жанговар кўникма сифатини яхшилаш, янги техника ва қуролларни қунт билан ўзлаштириш йилига айлантирамиз» шиори остида ўтаётган социалистик мусобақа жанговар маҳоратни оширишда катта ёрдам бермоқда.

Авлодларнинг ворислик анъаналари ҳамма ишда намоён бўлмоқда. Совет денгизчилари оталари ва акалари жанговар эстафетасини шараф билан олға элтиб, уни аъло хизмат билан бойитмоқдалар.

„БЎРДОҚИ" ҚОВУН-ТАРВУЗЛАР

Фельетон

Тўр халтада икки дона сарғиш қовун кўтариб олган ўрта ёшлардаги тўлагина киши автобусга уриниб-туртиниб чиқиб олди. Кечки пайт эмасми, кўпчилик ишхонадан қайтган. Автобусда одам кўп.

Автобус дам у томонга, дам бу томонга чайқалиб борарди. Бояги кишининг қўлидаги тўр халтадан чак-чак сув оқа бошлади. Қовунларнинг бири гўдак қўлида эриб оқаётган мороженоега ўхшаб, тобора кичраяр, аввало ўз эгасини, кейин у билан ёнма-ён бораётган йўловчиларнинг уст-бошини доғ қиларди.

— Ҳой, нарроқ тортинг, кўйлагимни доғ қиляптику! — новча аёл шовқин кўтарди.

— Қовун билан ҳам автобусга чиқар эканми одам?! — кимдир пичинг қилди.

Қовун кўтарган киши манзилига етмасданоқ юз хижолат билан автобусдан тушиб қолди. Тушди-ю қовунларини тўр халтаси билан улоқтирди. Автобусда қовун-тарвузлар ҳақидаги гурунг тобора авжга кўтариларди.

— Кеча тоғорадай бир тарвуз олган эдим денг, уйимга олиб бориб сўйсам, ичидан ўқлоғидай-ўқлоғидай томир чиқди.

— Э, нимасини айтасиз, овсин, — суҳбатдошининг гапини оғзидан илиб кетди қотмагина онахон. — Кеча кечқурун дадаси ишдан қайтаётиб икки донагина қовун олиб борибдилар. Чунонам чиройли, чунонам кўҳлик. Тўрлаганини айтмайсизми, айланай. Кўриб кўзимиз яшнади. Ўртага қўйиб, биттасини тилимласак, сувда маза бор-у, унда маза йўқ. Яна бунинг устига устак, шўртанг! Худди биров атайлаб туз сепиб қўйгандай. Бошқасини сўймай қўя қолдик...

— Селитрага хўп тўйдиришган экан-да, азаматлар, — суҳбатга аралашди олдинги қатордаги ўриндиқда бораётган бир отахон.

Шўртанг қовун-тарвуз пайрови автобус охирги бекатга етгунича оғиздан тушмади. Кейин, табиийки, хонадонларда ҳам шу ҳақда ажойиб-ғаройиб латифаомуз ҳикоялар сўзланди. Бир вақтлар бозорларимизда тилими тилни қирқ ёрадиган қовун-тарвузлар бўлганлиги эслаб ўтилди. Боягидай маҳсулотларини машина-машина қилиб бозорларга олиб келаётган ва харидорларнинг кўзини бўяб пуллашга шайланган кишилар адресига уларнинг қовун-тарвузларидай нордон гаплар йўллашди.

Балки шундай гапларни сиз ҳам эшитгандирсиз, ҳурматли Тешавой Тўйчиев?

Қовун-тарвузларини селитрага тўйдириш пойгасида Тешавой Тўйчиевга ҳеч ким яқинлаша олмаса керак? Тунов куни у Тошкент шаҳрининг «Олой» бозорига бир машина қовун олиб келди.

— Кеп қолинг, асал қовунга! — мақтовини келтирарди у. — Ярми шакар, ярмиси асал. Сотаману кетаман. Бўка районидаги Мичурин номли колхозга етаман. Қовунимнинг нави «бойдавлат», еганлар айтсин раҳмат. Кеп қолинг!

Харидорлардан олдин Киров район санэпидстанцияси врачи етиб келди. Мақтови дўндирилган қовунлардан бир нечтаси лабораторияда текшириб кўрилган эди, Тешавой Тўйчиевнинг нафаси ичига тушиб кетди. У бозорга қовун эмас, қовун тўни кийдирилган халта-халта селитра олиб келган экан.

— Бундай қовунларни истеъмол қилиб бўлмайди, еган одам касалланиши мумкин, — тушунтиришди санэпидстанция ходимлари, — албатта, ташлаб юбориш керак.

Врачлар ўз одатларига кўра бу гал ҳам инсон саломатлигини ўйлаб иш юритдилар. Турган-битгани селитрадан иборат бўлган «қовунлар» махсус жойга олиб бориб ташланди.

— Ҳа, мармар тарвуз, адашманг харидор, бунақаси атиги менда бор!

Чиноз районидаги С. Раҳимов номли совхознинг биринчи участкасидан «Олой» бозорига «сифатли маҳсулот» олиб келган Бекбўта Иброҳимов ана шундай сеҳрли сўзлар айтиб, харидорларни ўзига ром этмоқчи бўларди. Тилёғламалик билан тарвузларини тезроқ пуллаб кета қолса! Аслида бундай «неъматлар» ҳақида топишмоқ тўқиладиган бўлса: «Кичкина дегча, ичи тўла селитра», — дейиш ўринли бўлади. Врачлар Бекбўта Иброҳимовнинг «мармар тарвуз»идан бир нечтасини лабораторияда текшириб кўриб, ана шундай эканлигини аниқлашди. Сотишга руҳсат этишмади.

— Жон ака, бу галча пуллаб ола қолай, янаги йили бундай қилмайман, — деб роса ёлворди Б. Иброҳимов.

«Олой» бозорига селитра билан боқилган қовун-тарвузларини олиб келиб, жон ака, деб ёлвориб турган кишилар оз эмас. Танишинг, мана уларнинг исми-шарифлари:

Холмат Умаров. Бекобод районидаги 4-«Далварзин» совхозининг 4-бўлимида истиқомат қилади. Бозорга серселитра «асати» қовун келтирибди.

Икром Тошпўлатов. Янгийўллик. «Интернационал» колхозининг Киров номли участкасида яшайди. «Мармар тарвузини» дорига тўйдириб, пуллай олмай қолганидан пушаймон бўлиб юрибди.

Орифбой Ҳамроқулов. Чиноздаги Энгельс номли колхоздан. «Асати» қовунини селитра билан роса семиртирибди.

Абдураҳим Иброҳимов. Бу ҳам Чиноздан. «Племсовхоз»нинг 4-бўлимида яшайди. У етиштирган «мармар тарвузлар»ни экинга ўғит ўрнида бемалол ишлатса бўлади. Сабаби тап-тайёр селитра!

Эҳромбой Комилов. Бўка районидаги Ильич номли колхоздан. Бу кишининг номлари маълум ва машҳур. «Ўзбекистон» навли тарвуздан мўл селитра ҳосили етиштирди. Шундан кейин эл оғзига тушди.

Усмон Мирзаев. Бу киши сотган қовунлар сифатидан ранжиган одам: «Моҳир деҳқон, қайдасиз?» — деб қидириб қолгудек бўлса, Бўка районидаги Фрунзе номли колхознинг сабзавотчилик бригадасидан топади.

Эгамқул Ҳакимов. Гулистон районидаги «Андижон» совхозининг иккинчи бўлимидан. «Мирзачўл» навли ширин-шакар қовунга меъёридан ортиқча минерал ўғит ютдириб, харидорлар олдида ер чизиб қолди.

Мирзачўллик Жўра Бахтиёров, Дўстлик районидан келган Абдусаттор Бўриев, бекободлик Исроил Исмоиловлар ҳам «мирзачўл», «бойдавлат» навли қовунларга ҳаддан зиёд минерал ўғит бериб, ҳар биттасини помидор тузлайдиган бочкадай семиртириб юборишибди.

Октябрь районидаги «Бешёғоч» бозорига Тошкент, Сирдарё, Жиззах областларидан селитранинг худди ўзгинасидан «ясаб олинган» қовун-тарвузларини олиб келиб, санэпидстанция врачлари ҳузурида уялиб, ер чизиб қолган «амакилар» оз эмас. Уят ҳаммадан ёмон-а!

Сир бўлса ҳам, майли, аста қулоғингизга айтиб қўяйликки, Тошкент шаҳрининг Қўйлуқ, Рисовий, Октябрь бозорларига полиз маҳсулотларини олиб келаётган кишилар ўзларида йўқ хурсанд. Негаки, бу бозорларга хизмат қилувчи Ленин ва Собир Раҳимов районларининг санэпидстанциялари ходимлари селитра билан яхшигина «боқилган» бирорта ҳам қовун-тарвузни аниқлаша олишгани йўқ. Таажжуб, наҳотки, Тошкентнинг мазкур уч бозорида фақат сифатли қовун-тарвузлар сотилаётган бўлса?

Аслида ундай эмас. Район санэпидстанциялари қошидаги лабораторияларнинг қуввати талабга асло жавоб бермайди. Ҳар бир бозорга кунига ўртача ўн бешдан эллик машинага қадар қовун-тарвуз келиб тушяпти. Улардан нари борса ўн иккитаси лаборатория анализидан ўтказилади. Қолганлари текширилмай сотиб юборилади.

Хўрандалар хонадонига маза-матрасиз, саломатликка путур етказувчи серселитра қовун-тарвузларнинг етиб бораётганида Тошкент шаҳридаги бозорлар дирекцияларининг ҳам айби бор. СЭС лабораториялари назоратидан ўтмаган маҳсулотларнинг сотилишига рухсат этилмоқда. Ҳатто, анализ натижалари аниқлаб бўлмагунга қадар ҳам селитрафурушлар қўлига тарози бериб, савдога ривож тилашяпти.

Қовун-тарвуз ва бошқа маҳсулотларга керагидан ортиқча селитра солиб, маҳсулот сифатини бузаётган ва шу орқали инсон саломатлигига зарар келтираётган шахсларнинг нотўғри хатти-ҳаракатларига барҳам бериш ҳақида республика ҳукумати тегишли қарор қабул қилганига анча вақт бўлди. Бу масала матбуотда кенг шарҳланди ва нуқсонлар қаттиқ танқид қилинди. Лекин шунга қарамай ҳали ҳам жойларда меҳнаткаш деҳқон қадрқимматига, шуҳратига доғ тушираётган баъзи пулпараст шахсларга нисбатан жиддий чора кўрилмаётганлиги кишини таажжублантиради.

Юқорида номлари келтирилган шахслар селитрани қайси жойдан олишяпти экан? Ширин-шакар қовун-тарвузларимиз довруғини улар нега топташяпти? Наҳотки, ҳаддидан ошаётган бундай шахслар жиловлаб қўйилмаса! Юқорида номлари келтирилган районларнинг раҳбарлари бунга нима дейишар экан?

Ҳ. ИБРОҲИМОВ,
У. ЮСУПОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

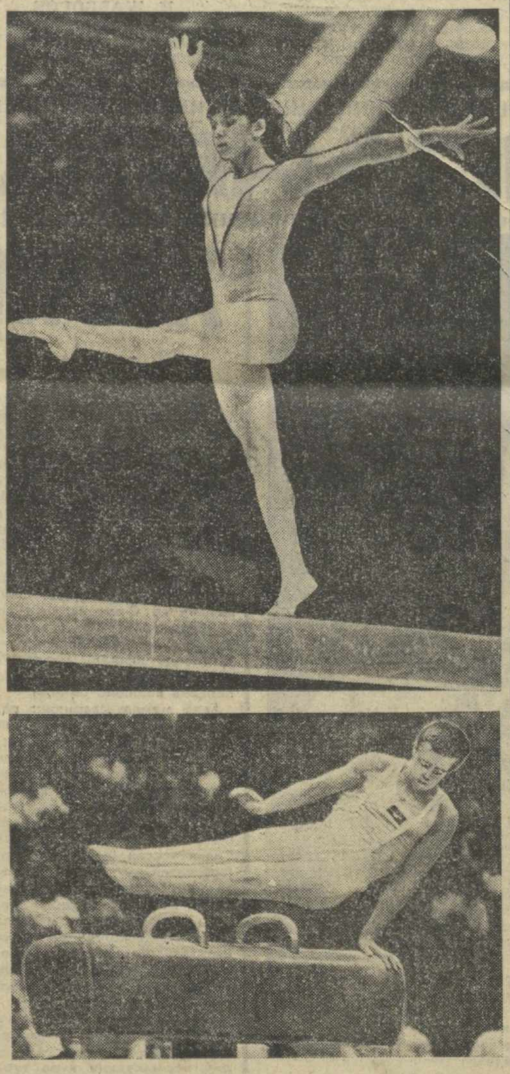

Суратларда: (юқоридан пастга) гимнастика бўйича олимпиада чемпионлари, шахсий мусобақаларда қўш олтин медаль билан тақдирланган Нелли Ким ва тўртта олтин медаль олган Николай Андрианов.

ОЛИМПИАДА ОЙНАСИ

montréal76

Бир ҳафтадан бери XXI ёзги олимпия ўйинларининг машъаласи ловуллаб ёниб турибди.

Командаларнинг норасмий биринчилигида совет спортчилари биринчи ўринга чиқиб олдилар. Делегациямиз жамғармасида медаллар 39 тага етди. 14 олтин медалдан бештаси, 16 кумуш медалдан тўрттаси ва тўққиз бронза медалдан иккитаси мусобақаларнинг еттинчи куни қўлга киритилди.

ГИМНАСТИКА. Спортнинг мазкур тури мусобақалари тугади.

Алоҳида снарядлардаги мусобақалар олимпиаданинг мутлақ чемпиони Николай Андриановнинг тўла устунлигида ўтди. У шу куни командамиз жамғармасига бир йўла бешта медаль келтирди. Николай эркин машқларда, таяниб сакраш ва ҳалқада бажарган машқлари учун олтин, брусьеда кумуш ва коньда бронза медали олди. Бундан ташқари эркин машқлари учун Владимир Марченкога, ҳалқадаги машқлари учун эса Александр Дитятинга кумуш медаль берилди.

МЕРГАНЛИК. Саноқли лаҳзаларда кўриниб, кейин ғойиб бўлиб қоладиган нишонни аниқ уришнинг ўзи бўлмайди. «Югурувчи тўнғиз» деб аталган нишонга отишда минсклик Александр Газов олимпиада чемпиони бўлди — 579 очко. У айниқса сўнгги машқни яхши бажарди ва юз имкониятдан 97 очко олди. Газов жами 576 очко тўплаб, фахрий шоҳсупанинг биринчи поғонасига кўтарилди.

Ундан 3 очко орқада қолган Александр Кедяровга кумуш медаль тегди.

ЧАВАНДОЗЛИК. Олимпиада программасидаги спорт турлари орасида асосан чавандозликдагина эркаклар билан аёлларга тенг ҳуқуқ берилган, улар биргаликда куч синашиб кўришлари мумкин. Қолаверса, олимпиадаларда бу турда аёлларнинг қатнашиши анъана бўлиб қолган. Шу боисдан чавандозлик учкурашида 1974 йилги Европа чемпиони, инглиз қироличаси Анна ҳам иштирок этаётганига ажабланмаса бўлади. Биринчи тур — манеждаги машқларда совет спортчилари орасида энг яхши натижага эришган тошкентлик Валерий Дворянинов бўлди. У Зейл лақабли отда тўртинчи ўринни (86,25 очко) олди. Учкурашчиларимиз команда ҳисобида ҳам тўртинчи ўринни эгаллаб турибдилар — 182,91 очко.

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА. Ниҳоят «спорт маликаси» вакилларига ҳам мусобақалашиш навбати келди. Бу мусобақаларда 86 мамлакатдан 1713 нафар спортчи иштирок этади. Совет спортчилари номи биринчи куниёқ совриндорлар рўйхатига тушди. Лидия Алфеева узунликка сакрашда учинчи ўринни (6 м 60 см) олиб, олимпиаданинг бронза медали билан тақдирланди.

Редактор ўринбосари
Х. ЕДГОРОВ.

Реклама ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги
ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ
1976—1977 ўқув йили учун

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Кундузги бўлимга қуйидаги ихтисослар бўйича: ўзбек тили ва адабиёти, рус тили ва адабиёти (миллий мактаблар учун рус тили ва адабиёти ўқитувчилари тайёрлайдиган бўлим), **рус тили ва адабиёти** (рус мактаблари учун рус тили ва адабиёти ўқитувчилари тайёрлайдиган бўлим), **инглиз тили** (ўзбек бўлими), **география ва биология** (ўзбек бўлими), **математика** (ўзбек бўлими), **умумтехника бўлими — меҳнат ва чизмачилик ихтисоси** (ўзбек ва рус бўлими).

АРИЗАЛАР 31 ИЮЛГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

КИРИШ ИМТҲОНЛАРИ 1 АВГУСТДАН 20 АВГУСТГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ.

СТУДЕНТЛИККА ҚАБУЛ ҚИЛИШ ЭСА 21 АВГУСТДАН 25 АВГУСТГАЧА УТКАЗИЛАДИ.

Институтга кирувчилар ректор номига ариза билан бирга қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: институтга кириш учун характеристика, ўрта маълумоти тўғрисидаги ҳужжат (асли), меҳнат ёки колхоз дафтарчасидан (корхона, ёки колхоз правлениеси томонидан тасдиқланган) кўчирма, 3х4 см. ҳажмдаги 4 та фотосурат (бош кийимсиз), соғлиғи тўғрисидаги справка (286-форма).

Институтга кирувчилар қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар:

УЗБЕК ТИЛИ ВА АДАБИЕТИ БУЛИМИГА КИРУВЧИЛАР: ўзбек тили ва адабиёти (ёзма ва оғзаки), **СССР тарихи** (оғзаки), **чет тили** (оғзаки);

РУС ТИЛИ ВА АДАБИЕТИ (миллий мактаблар учун рус тили ва адабиёти ўқитувчилари тайёрлайдиган), **БУЛИМИГА КИРУВЧИЛАР: рус тили ва адабиёти** (ёзма ва оғзаки), **СССР тарихи** (оғзаки), **чет тили** (оғзаки);

РУС ТИЛИ ВА АДАБИЕТИ БУЛИМИГА КИРУВЧИЛАР: рус тили ва адабиёти (ёзма ва оғзаки), **СССР тарихи** (оғзаки), **чет тили** (оғзаки).

ЧЕТ ТИЛИ БУЛИМИГА КИРУВЧИЛАР: чет тили, инглиз тили (оғзаки, **ўзбек тили ва адабиёти** (ёзма ва оғзаки), **СССР тарихи** (оғзаки).

ГЕОГРАФИЯ ВА БИОЛОГИЯ БУЛИМИГА КИРУВЧИЛАР: география, биология, химия (оғзаки), **ўзбек тили ва адабиёти** (ёзма);

МАТЕМАТИКА БУЛИМИГА КИРУВЧИЛАР: математика (ёзма ва оғзаки), **физика** (оғзаки), **ўзбек тили ва адабиёти** (ёзма);

УМУМТЕХНИКА БУЛИМИГА КИРУВЧИЛАР: математика (ёзма ва оғзаки), **физика** (оғзаки), **ўзбек тили ёки рус тили ва адабиёти** (ёзма).

Мурожаат учун адрес: Тошкент область, Ангрен шаҳри, 48-квартал, 1-«В» уй.

ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙУЛ ТРАНСПОРТИ ТЕХНИКУМИ
1976—1977 ўқув йили учун
КУНДУЗГИ БЎЛИМГА
қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

РАДИОАЛОҚА ВА РАДИОЭШИТТИРИШ, ТЕМИР ЙУЛ ТРАНСПОРТИДА СИМ АЛОҚАСИ, ТЕПЛОВОЗ ХУЖАЛИГИ, ЭЛЕКТРОВОЗ ХУЖАЛИГИ, ЭЛЕКТР ТАЪМИНОТИ ВА ЭЛЕКТР ХУЖАЛИГИ, ТЕМИР ЙУЛ ТРАНСПОРТИДА АВТОМАТИКА ВА ТЕЛЕМЕХАНИКА, ИЗОТЕРМИК ВАГОНЛАР ВА СОВУТИШ ХЎЖАЛИГИ.

СИРТҚИ БЎЛИМГА:

ЮҚОРИДА САНАЛГАН БУЛИМЛАРДАН ТАШҚАРИ ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БУЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ

ЙУЛ ХУЖАЛИГИ ҚУРИЛИШИ ВА ЭКСПЛУАТАЦИЯСИ, САНОАТ ВА ГРАЖДАН ҚУРИЛИШИ, ТЕМИР ЙУЛ ТРАНСПОРТИ БУЙИЧА БУХГАЛТЕРИЯ УЧЕТИ.

8-10 СИНФЛАРНИ ТАМОМЛАГАН УҒИЛ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Кирувчилар қуйидаги фанлар бўйича кириш имтиҳони топширадилар:

тўлиқсиз ўрта мактабни тамомлаганлар — **она тили** (диктант) ва **математика** (оғзаки);

тўлиқ ўрта мактабни тамомлаганлар — **она тили ва адабиёт** (иншо) ва **математика** (оғзаки).

Директор номига ёзилган аризага қуйидаги ҳужжатлар илова қилинади: маълумоти тўғрисидаги ҳужжат (асли), автобиография, 3х4 см. ҳажмдаги 5 та фотосурат (бош кийимсиз), ишлаб турган корхонасининг раҳбари томонидан тасдиқланган меҳнат дафтарчасининг кўчирмаси.

АРИЗАЛАР 31 ИЮЛГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ (10-синфни битирганлардан 14 августгача, сиртқи бўлимга эса 10 августгача).

Техникум адреси: 700167, Тошкент шаҳар, Л-167, 2-Сарикульская кўчаси, 3-уй (1, 2, 5, 10, 12-трамвайларнинг «Сарикульская», 9-автобуснинг «Темир йўл техникуми» бекатлари).

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Зарядкага сафланинг. 10.30 — Будильник. 11.00 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 12.00 — XXI ёзги олимпия ўйинларида. 14.00 — Қишлоқ янгиликлари. 15.00 — Бугун — СССР Ҳарбий-Денгиз Флоти куни. 15.15 — Музикали киоск. 15.45 — Бугун — савдо ходимлари куни. 16.00 — Концерт. 16.40 — Совет Иттифоқи чет эллик меҳмонлар нигоҳи билан. 16.55 — Ёзувчи Борис Лавренев ижоди. 17.45 — Халқаро панорама. 18.20 — Мультфильм. 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — Болгария эстрадаси. 20.00 — **Киносаёҳатчилар клуби.** 21.00 — Останкино концерт студияси таклиф этади. 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — XXI ёзги олимпия ўйинларида.

УЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

10.10 — Янгиликлар. 10.20 — Куйланг, ёш хонандалар (телеконкурс). 10.50 — Светофор. 11.50 — Ёш киноҳаваскорлар клуби. 12.30 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 13.10 — **Кундузги сеансга иккита билет** (бадиий фильм). 14.45 — Киноэкран янгиликлари. 18.05 — Кичкинтойлар учун кўрсатув. 18.35 — **Ўша кунларда** (бадиий фильм). 19.45 — **«Ахборот».** 20.00 — Бугун — савдо ходимлари куни. 20.10 — **Оталар сўзи — ақлнинг кўзи.** 21.00 — **«Ахборот».** 21.20 — Илғорлар минбари. 21.30 — Огаҳий номли Хоразм область музикали драма ва комедия театри артистларининг концерти. 22.20 — **Телеминиатюралар.** 23.00 — **Сюрприз** (бадиий фильм).

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

16.55 — Фрунзе кўрсатувлари.

Театр

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 25/VII да **Антигона.**

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Латвия ССР цирк санъати усталарининг гастроллари «УССУРИЯ ЙУЛБАРСЛАРИ» АТТРАКЦИОНИ** (19.30, шанба ва якшанба кунлари 15.00 ва 19.30 да).

Кино

Зита ва Гита — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «ҚОЗОҒИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Тошқин — «ТИНЧЛИК» (12.30, 15.30, 18.30, 21.30), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

«Электрохимпром» Чирчиқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг коллективи бирлашма директори В. Қ. Қодировга онаси

Мукаррам ФАЙЗИЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ — Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000, ГСП, Тошкент, ЛЕНИН проспекти; № 41 * ТЕЛЕФОНЛАР Коммутатор — 330249 дан 330258 гача Эълонлар — 338142.

Р. 03463. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64583. В. — 173.